

**TOPLULUK TASARIM MEVZUATININ
ULUSAL MEVZUAT İLE
KARŞILAŞTIRILMASI VE ULUSAL
PROGRAM ÇERÇEVESİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hazırlayan: Kadri Yavuz ÖZBAY

30.10.2003

İçindekiler

Önsöz

Kısaltmalar

- I. Türkiye’de ve Avrupa Topluluğu’nda Endüstriyel Tasarımın Yeri, Topluluk Tasarımı Sistemi**
- II. 544 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6/2002 Sayılı Konsey Tüzüğü ile Karşılaştırılması**
  - A. Genel Hükümler**
    - 1) Amaç, Kapsam, Korumadan Yararlanacak Kişiler, Tanımlar**
    - 2) Koruma Şartları**
    - 3) Korumanın Kapsamının Belirlenmesi ve Süresi**
  - B. Hak Sahibi, Yetkileri, Sınırlandırma ve Gasp**
    - 1) Hak Sahibi, Yetkileri ve Gasp**
    - 2) Yetkinin Sınırlandırıldığı Durumlar**
  - C. Tescil, Yenileme, İtiraz**
    - 1) Başvuru ve Şartları**
    - 2) Tescil Usulü, Yenileme ve İtiraz**
  - D. Başvuru ve Tescilden Doğan Hakkın Devri ve İntikali; Rehin Hakkı Tesisi, Haczi ve Lisans Sözleşmeleri**

1) Devir ve İntikal, Rehin ve Haciz

2) Lisans

E. Tasarımın Hükümsüzlüğü ve Tasarım Hakkının Sona Ermesi

1) Tasarımın Hükümsüzlüğü

2) Tasarımdan Doğan Hakkın Sona Ermesi

F. Tasarım Hakkına Tecavüz ve Tecavüz Halinde Hukuk Davaları

G. İşlem Yetkisi Olan Kişiler ve Vekiller

H. Ücretlerin Ödenmesi ve Hukuki Sonuçları

İ. Geçici Maddeler

J. Uygulama Yönetmeliklerinin Kısa Karşılaştırması ve Değerlendirilmesi

III. Konsey Tüzüğüne Münhasır Hükümler

A. Münferit Hükümler

B. Temyizler [55-61. Maddeler]

C. Ofis Nezdinde Yapılan İşlemlerde Ofisin İzleyeceği Prosedür [62-76. Maddeler]

**D. Topluluk Tasarımı İle İlgili Yasal İşlemlerde Yargı Yetkisi
ve Prosedür [79-96. Maddeler]**

E. Ofisle İlgili Ek Hükümler [98-111. Maddeler]

**IV. Karşılaştırmaların ve Topluluk Tasarım Sisteminin Ulusal
Program Açısından Değerlendirilmesi; Edinilen Gözlemler,
Öneriler**

V. Referanslar

**EK-A: Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkındaki 554 Sayılı
Kanun Hükmünde Kararname**

**EK-B: 12 Aralık 2001 tarihli Topluluk Tasarımları Hakkında 6/2002
Sayılı Konsey Tüzüğü**

Önsöz

24.06.1994 tarih ve 544 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan ve 24.06.2004 tarihinde 10. kuruluş yılını idrak edecek olan Enstitümüz, kuruluşundan bu yana geçen kısa süre içerisinde yoğun bir çalışma temposu ve tarihimizdeki sınai mülkiyet kültürümüzden aldığı güç ve gelişen dünyada patent ve markalar ile ilgili çağdaş gelişmeleri takip ederek edindiği yeni bilgilerle Avrupa Patent Ofisi ve Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı ile entegre olma yolunda önemli gelişmeler kaydetmiş bulunmaktadır.

Gittikçe artan bir çalışma temposu ile ülkemizdeki bilimsel kuruluşlar içerisinde hak ettiği saygın yerini almış bulunan Enstitümüzün gelişmesine katkı sağlayacak her çalışma büyük önem taşımaktadır.

Bu görüş ve düşünce içerisinde gerek Enstitümüz yöneticilerinden ve gerekse değerli çalışma arkadaşlarımdan edindiğim bilgi birikimi ve bir ölçüde literatür çalışmalarımın bir ürünü olan "Topluluk Tasarım Mevzuatının Ulusal Mevzuat ile Karşılaştırılması ve Ulusal Program Çerçevesinde Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmam, denizde bir damla ölçüsünde de olsa Enstitümüzün değerli çalışanlarının istifade edebileceği mütevazı bir kaynak oluşturabilirse, kişisel olarak yaşamımda onur duyacağım bir çalışma olacaktır.

Saygılarımla arz ederim.

Kadri Yavuz ÖZBAY

30.10.2003

Kısaltmalar

EPO: Avrupa Patent Ofisi

WIPO: Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı

TPE: Türk Patent Enstitüsü

Tüzük: 12 Aralık 2001 tarihli Topluluk Tasarımları Hakkında 6/2002 Sayılı
Konsey Tüzüğü

KHK: Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkındaki 554 Sayılı Kanun
Hükmünde Kararname

Tüzük Uygulama Yönetmeliği: 12 Aralık 2001 tarihli Topluluk
Tasarımları Hakkında 6/2002 Sayılı
Konsey Tüzüğü'nün Uygulama Şeklini
Gösterir Yönetmelik

KHK Yönetmeliği: Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkındaki 554
Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulama
şeklini gösterir Yönetmelik

Direktif: Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 98/71/EC sayılı ve 13 Ekim
1998 tarihli Tasarımların Yasal Olarak Korunması Hakkındaki
Direktifi

I. TÜRKİYE'DE VE AVRUPA TOPLULUĞU'NDA ENDÜSTRİYEL TASARIMIN YERİ, TOPLULUK TASARIMI SİSTEMİ

Bir çok dünya ülkesi ve ülkemizde tasarımlar, ilgili ülkedeki Sınai mülkiyet ofisi aracılığı ile koruma altına alınır. Bu koruma ilk bakışta akla gelen aktif bir korumadan farklıdır. Söz ettiğimiz ofislerin hiçbiri, piyasayı dolaşarak taklit malları tespit etmeyi amaçlayan, bir çeşit polis gücü değildir. Tasarımcıları koşucular olarak düşünürsek, sınai mülkiyet ofisleri 'varış ipi' olarak düşünülebilir. Ofisler ipi ilk göğüsleyen kim olduğunu tespit eder ve kayıt altına alırlar. Dolayısıyla koruma genellikle pasif bir korumadır ve gerçek tasarımcının kanıtlayıcı bir belge ile ödüllendirilmesinden ibarettir. Pasif korumanın esas aşaması, başvurusu yapılan tasarımların yayınlanmaları suretiyle kamunun bilgisine sunulmasıdır. Bu şekilde yayınlanan tasarımlara üçüncü kişilerin itiraz edebilmeleri için belirli süreler verilir. Bu süre içinde yapılan itirazlar değerlendirilerek başvurunun tesciline veya reddine karar verilir. Böylelikle, az önce bahsettiğimiz 'polis gücü' benzetmesi de, bir anlamda kamunun inisiyatifi ve kontrolü ile yerine getirilmiş olur. Yine de, gerçek anlamda koruma işlemi, ülkenin kanunlarınca belirlenen hükümlerin yerine getirilmesinden sorumlu mahkemelerde gerçekleştirilir.

Pasif korumanın haricinde, bazı ülkeler aktif koruma yoluna gitmeyi seçmişlerdir. Bu çeşit bir hizmette öngörülen, başvurusu yapılan bir tasarımın aynısı veya bir benzerinin daha önce yapılan başvurular veya piyasada bilinen tasarımlar arasında olup olmadığının kontrolüdür. Bu kontrol sırasında veritabanları, kataloglar ve benzeri her tür materyalden istifade edilerek karşılaştırmalar yapılır. Karşılaştırma neticesinde benzer bulunan tasarımlar geri çevrilir. Ancak, bu sistemde dahi son söz mahkemelerindir. Ne var ki bilindiği gibi, mahkemeler de piyasayı kontrol etmezler. Bu sorumluluk tamamen tasarım hakkını kendi üzerine kaydettiren

kisilere aittir. Eğer hak sahibi piyasayı kendisi kontrol etmezse, kısa zamanda tasarımı kopyalanacak ve kendisi farkında dahi olmadan para kaybedecektir. Yukarıda da değindiğimiz gibi, piyasadaki malın taklit bir mal olup olmadığını sorgulamak, tüketicinin hem bilgisi hem de sorumluluğu dışındadır.

Avrupa Topluluğu'nda Topluluk tasarımına ilişkin çalışmaların ne düzeyde geliştiği, Av. Dr. Cahit Suluk'un özetlediği şekliyle řöyledir¹:

"Topluluk Hukukunda tasarımlara ilişkin çalışmalar 1960'lı yılların başına dayanır. Ancak bu konudaki ilk önemli adım, 1991 tarihinde konuya ilişkin *Green Paper*'in yayımlanması ile atılmıştır. Daha sonra, 1993 tarihinde tasarımlara ilişkin Yönerge ve Tüzük Tasarıları kabul edilmiştir. Yönerge, birkaç kez değişiklik geçirerek 1998'de yürürlüğe girmiştir. Yönergenin amacı, üye ülkeler arasında tasarım mevzuatını uyumlaştırmaktır. Topluluk organları bir adım daha atarak bu kez tasarımlara ilişkin Tüzüğu yürürlüğe koymuştur. Tüzüğün kabulü, tasarımlar bakımından önemli bir gelişmedir. Gerçekten 6 Mart 2002 tarihinde yürürlüğe giren 6/2002 Numaralı Konsey Tüzüğu ile artık *Avrupa Birliğinde Topluluk Tasarım hakkı* adında yeni bir fikri hak doğmuştur. Topluluk Tasarımına ilişkin Uygulama Yönetmeliği (*Implementing Regulation*) üzerindeki çalışmalar sürmekte olup, anılan Yönetmeliğin 2002'nin yazında yürürlüğe girmesi beklenmektedir. *OHIM*, tasarım başvurularıyla ilgili hazırlıklarını sürdürmektedir. Ancak, henüz tasarım başvurusu kabul etmemektedir. *OHIM*, muhtemelen 2003 yılının başından itibaren başvuruları kabul etmeye başlayacaktır.

Benelüx ülkeleri (Belđika, Hollanda ve Lüksemburg) bir tarafa bırakılırsa, diğer fikri haklarda olduğu gibi tasarımların korunması bakımından da, dünyada ülkesellik ilkesi benimsenmiştir. İlke gereği, tasarım sahipleri, koruma için her ülkede ayrı ayrı tescil yaptırarak o ülkenin hukukuna göre koruma elde edebilmektedir. Bu ilke, hak sahipleri bakımından önemli maliyet ve emek harcaması anlamına gelmektedir. Bu durum, Ortak Pazardaki ticaretin önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. İşte bu nedenle, Tüzük ile ülkesel koruma yerine, bölgesel koruma ilkesi getirilmiş ve markalarda olduğu gibi tasarımlar bakımından da tek hukuk oluşturulmuştur.

Önemle belirtilmelidir ki, Topluluk Hukuku, tasarımların başvuru ve tescili gibi sadece şekli işlemlere uygulanmakla kalmamakta, aynı zamanda koruma şartları ve hükümsüzlük gibi esasa ilişkin (maddi hukuk) konularda da uygulama alanı bulmaktadır. O nedenle, Tüzüğün düzenlemesi, markalara ilişkin Madrid Anlaşması ve Madrid Protokolü ve hatta Türkiye'nin 2000 yılında taraf olduğu Avrupa Patenti Sözleşmesindeki koruma sisteminden daha ileri bir düzenlemeyi içermektedir. Kısacası, Topluluk Markasında olduğu gibi Topluluk Tasarımı bakımından getirilen koruma ile 15 AB ülkesini kapsayacak şekilde bölgesel koruma sağlanmıştır. Deyim yerindeyse, 15 ülke tek ülke gibi mütalaa edilerek bir koruma sağlanmıştır.”

Bu itibarla Avrupa Topluluğuna alınması ile birlikte Türkiye de Topluluğun bütünlük yapısına dahil olmuş olacak, her bir tescilli veya tescilsiz tasarım hak sahibine ülkemizde de eşit haklar sağlayacaktır. Böylesi bir uygulamanın yabancı sermayenin ülkemizdeki oranının artmasını, yatırımın önünün açılmasını da beraberinde getirecektir. Aynı şekilde söz konusu uygulama ile yerli tasarımcıların da haklarını geniş alanda kullanabilmeleri ülke ekonomisi açısından önemli artıları beraberinde getirecektir. Ne var ki, böylesi bir genişleme sürecinin getireceği dezavantajları görmezden gelmemek gerekmektedir. Zira, yerli tasarımcılar pek de alışık olmadıkları geniş pazara açılmanın yanı sıra oldukça kuvvetli bir rekabet ortamına gireceklerini de düşünerek bu yönde önlem almalıdırlar. Bu önlemlerin devletçe desteklenmesi de düşünülebilir. Aksi halde bir anda ülkede tescilli yapılmış gibi geriye dönük olarak yabancı tasarımlar tescilli kabul edileceğinden, ülkedeki yerli girişimin önünde önemli engeller oluşabilir. Bu itibarla orijinal tasarım yaratılması için üniversitelerde tasarım konusunun işlendiği dersler açılması, bu konularda seminerler düzenlenmesi, yaratıcılığın küçük yaşlarda insanlarımızı aşılması için müfredatın düzenlenmesi gibi bazı tedbirlerin alınmasında fayda olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar ülkemizdeki tasarım başvuru sayısı düşük

---

¹ <http://www.turkhukuk sitesi.com/> adresinde Av. Dr. Cahit Suluk'un "Topluluk Tasarımı" başlıklı yazısından alınmıştır.

olmasa bile Topluluğun geri kalanı bir bütün olarak düşünüldüğünde karşımıza çıkacak olan tescilli tasarım adedi dikkate alınmaya değer boyuttur. Durumun anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla 2002 yılı tasarım başvurusu sayıları aşağıda verilmektedir:

Ülke	Yerli Tescil Sayısı	Yabancı Tescil Sayısı	Toplam
Türkiye	2,449	252	2,701
			2,701
Almanya	46,002	9,619	55,621
Avusturya	1,846	2,575	4,421
Benelüks (Belçika, Hollanda, Lüksemburg,	1,231	1,203	2,434
Danimarka	488	791	1,279
Finlandiya	277	486	763
Fransa	56,495	4,170	60,665
İngiltere	3,249	4,579	7,828
İrlanda	133	392	525
İspanya	1,879	832	2,711
İsveç	974	919	1,893
İtalya	-	-	-
Portekiz	193	543	736
Yunanistan	-	-	-
			138,876

Bu değerlere ek olarak Topluluk tasarımının öneminin günden güne Topluluk üyeleri tarafından ne kadar iyi anlaşıldığı da Topluluk tasarımı sisteminin ilk başvurunun yapıldığı tarih olan 01.04.2003 tarihinden itibaren alınan başvuru sayılarını listeleyen aşağıdaki tablodan oldukça net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Topluluk Tasarım Başvuruları	
Başvuru Sayısı	7,551
Tasarım Sayısı	28,902
Tescil Edilen Tasarım Sayısı	14,204
Yayınlanan Tasarım Sayısı	13,329

1 tasarım içeren başvuru sayısı	3548
1den fazla tasarımlı başvuru sayısı	4003

Tabloda görüldüğü üzere altı ay içerisinde toplam 7,551 başvuru alınmış olması, sistem her ne kadar yeni olsa da Topluluk bünyesinde oldukça büyük ilgi topladığını söylemek mümkündür. Sistemin yeni olması sebebiyle henüz istatistiksel bilgiler Topluluk Marka sistemindeki kadar detaylandırılmamış olduğundan ülkeler bazında başvuru oranları henüz hazırlanmamıştır. Söz konusu rakamlar tescilli topluluk tasarımlarına ait olup, tescilsiz topluluk tasarımları için böyle bir istatistikten söz etmek mümkün değildir.

Bu noktada Topluluk tasarımının iki farklı biçimde korunduğundan bahsetmek uygun olacaktır. Buna göre;

Tescilli Topluluk tasarımı: 6/2002 Sayılı Konsey Tüzüğü hükümlerine uygun şekilde başvurusu yapılmış tasarımları ifade eder.

Tescilsiz Topluluk tasarımı: 6/2002 Sayılı Konsey Tüzüğü hükümlerine uygun şekilde kamuya sunulmuş tasarımları ifade eder.

Her iki tanımı da fazlasıyla detaylandırmak mümkündür. Ancak kısaca özetlemek gerekirse tescilli topluluk tasarımları alışlageldiği şekliyle başvurusu Ofise yapılarak yayın ve itiraz sürecine dayalı tasarım tescil sistemine dayalıdır ve tamamıyla resmiyete dayalıdır. Bu sebeple koruma süresi ve kapsamı da ilerleyen bölümlerden de anlaşılacağı üzere ulusal mevzuatımızdaki gibidir. Tescilsiz topluluk tasarımı kavramı ise uygulaması ilk kez gerçekleştirilecek olan bir sistemi içermektedir ve temel prensip itibarıyla telif hakları sistemine yakınlık göstermektedir. Bu sisteme göre herhangi bir resmi başvuru olmaksızın sadece sergilenmek, satılmak veya benzeri yollarla piyasaya sürülmek suretiyle kamunun bilgisine sunulan tasarımlar da korunabilecektir. Ancak bu tip bir korumanın süresi hem daha

kısa olacak (3 yıl) hem de kapsamı tescilli topluluk tasarımına kıyasla daha dar olacaktır (sadece kopyalanmaya karşı koruma sağlamak gibi). Bu tip bir korumanın Avrupa'daki uygulamasının ne denli başarılı olacağını elbette uygulamalar gösterecektir. Sistemin yeni olması itibariyle kesin bir değerlendirme yapmak şu aşamada mümkün görünmemektedir.

Mevcut tez çalışmasının kapsamı Topluluk tasarım sisteminin incelenmesinden ziyade ulusal mevzuat ile uyumluluğunun incelenmesi olduğundan, topluluk tasarım sisteminin daha fazla detayına girilmeyecektir. Aşağıda yer alan çalışmada ulusal mevzuatımızdaki 554 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin tüm maddeleri sırasıyla irdelenecek ve buna karşılık gelen Tüzük maddesiyle karşılaştırması yapılacaktır. Birebir örtüşmese dahi konu ile ilgili maddeler ayrıca konu başlığı altında sıralanmıştır. KHK'da yer almadığı halde Tüzükte belirtilen muhtelif maddeler ise kendi konu başlıkları altında ayrıca incelenmiştir. Gerek Tüzük gerekse KHK maddelerinin detaylı olarak bu metin içerisinde yazılması mümkün olmadığından her bir maddenin içeriğinin anlaşılabilmesi bakımından, Yönetmelikler hariç olmak üzere, karşılaştırması yapılan mevzuata ait metinler bu incelemenin ayrılmaz bir bütünü olarak düşünülmüş ve ekte verilmiştir.

II. 554 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME'NİN 6/2002 SAYILI KONSEY TÜZÜĞÜ İLE MADDELER BAZINDA KARŞILAŞTIRILMASI

A. Genel Hükümler:

1) Amaç, Kapsam, Korumadan Yararlanacak Kişiler, Tanımlar

Amaç ve Kapsam (1. Madde- Konsey Kabul Hükümü):

Endüstriyel Tasarımların Korunmasına ilişkin 554 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamede kısa ve açık bir biçimde Kararnamenin amacının içinde belirtilen hükümlere uygun tasarımların korunması, rekabet ortamının oluşturulması ve sanayi ortamının gelişmesini sağlamak olduğu daha 1. Maddeden ortaya koyulmuştur. Konsey Tüzüğünde ise amaç belirli bir maddede anılmaktan ziyade Konseyin kabul kararı şeklinde Tüzüğün giriş bölümünde yer almıştır.

Konsey Tüzüğüne göre Topluluk Tasarımlarının korunmasını teminen 12 Aralık 2001 tarih ve 6/2002 sayılı Konsey Tüzüğü ile hayata geçirilmiş olan Topluluk Tasarım kavramının ortaya çıkarılma amacı, Tüzükte belirtildiği şekliyle Avrupa Birliği Konseyi kararına dayandırılmakta ve çok daha geniş kapsamlı bir çerçevede izah edilmektedir. Buna göre, tüm Topluluk Üyesi ülkelerde eşit şartlarda geçerli olacak bir tasarım sisteminin kurulması öngörülmüştür. Aslında benzer bir sistemin hali hazırda Benelüks Ülkelerinde uygulanmakta olduğuna işaret edilerek, Topluluk çapında etkin olacak yeni sistemin sağlayacağı faydalar ise ülkeler arası ticarete karşılaşılan anlaşmazlıkların kaldırılması, rekabeti engelleyen ve bozan farklı ulusal tasarım yasalarından mümkün olduğunca uzak durulması, malların serbest

dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması olarak özetlenmektedir. Bunun yanı sıra her bir ülkede ayrı başvuru yapılması zorunluluğunun getirdiği yüksek maliyetli idari harcamaların da önüne geçilecek olması, iç piyasanın ihtiyaçlarına adapte edilmiş daha erişilebilir bir tasarım koruma sistemini Topluluk endüstrilerinin hizmetine sunacaktır. Zaten Tüzüğün yine bu bölümünde Topluluk tasarımının mümkün olduğunca Topluluk içerisindeki tüm sanayi sektörlerinin ihtiyaçlarına hizmet etmesi ilkesine yer verilmektedir. Diğer taraftan sektörlerin ürün tiplerine göre koruma da çeşitlendirilmektedir. Buna göre, genellikle kısa bir piyasa ömrüne sahip olan ürünler ve ürünlerinin öngörülebilir piyasa ömrü için daha uzun bir koruma süresi olanağını isteyen sanayi sektörleri için biri kısa süreli tescilsiz tasarım diğeri ise daha uzun süreli tescilli tasarım için olmak üzere iki koruma türü getirilmektedir.

Tüzükte belirtilen amaçların ana fikri de yine 554 sayılı KHK'nın özünde taşıdığı "rekabet ortamının oluşturulması ve sanayiinin gelişmesi" temalarını Topluluk sınırları içerisinde düşünmektedir. Her iki ana fikirdeki benzerliğin dikkat çekici olması şaşırtıcı değildir. Zira, Türkiye Cumhuriyeti'nin Gümrük Birliği anlaşmasına taraf olabilmesi için 1995 yılında çıkarılması şart koşulan Tasarım mevzuatı 1993 yılında Avrupa'da kabul edilen Tasarımlara İlişkin Yönerge ve Tüzük Tasarıları'na göre hazırlanmıştır. Aynı Yönerge 13 Ekim 1998 tarih ve 98/71/EC Direktifi ile revize edilerek Avrupa'da kabul edilmiş, mevcut Tüzük de buna uyumlu şekilde hazırlanmıştır. Haliyle, korumaya ilişkin usul ve şartları izah eden maddelerde ekseriyetle benzerlikler bulunmakta, ancak gerek KHK'nın 1998 tarihli Yönergeye göre revize edilmemiş olması ve gerekse Topluluk Hukukundan kaynaklanan bazı maddeler dolayısıyla muhtelif durumlarda belirgin ayrılıklar göze çarpabilmektedir.

Korumadan Yararlanabilecek Kişiler (2. Madde-*):

Tüzük maddeleri arasında Topluluk Tasarımı korumasından kimlerin yararlanabileceği hususunu açıkça belirten bir madde bulunmamakla birlikte, sınırlayıcı herhangi bir hüküm de getirilmemiştir. Buna göre 98/71/EC Direktif esas alınabilir. Diğer taraftan KHK, başvuru sahibinde aranacak kriterleri detaylı olarak listelemektedir.

Tanımlar (3. Madde-3. Madde):

Tasarım tanımı her iki mevzuatta da oldukça benzer ve anlaşılır şekilde tanımlanmış, ancak KHK'da tasarımın "insan duyuları ile algılanan" unsurlardan müteşekkil olduğunun altı çizilmiştir. Diğer bir fark, Tüzükte unsurlar arasında kullanılan "ve/veya" bağlacının, KHK'da "veya" şeklinde ayrılması kısmen daha kesin ifadelerle bir tanım yapılmasına sebep olmaktadır. Ehemmiyet arz etmese de Tüzük uyarınca düzeltme yapılması uygun olacaktır. Aynı başlık altında olmamakla birlikte Tüzüğün 1. Maddesinde ayrıca tanımı yapılan tasarımın metin süresince Topluluk Tasarımı olarak anlaşılması gerektiği belirtilmektedir.

Ürün tanımı Tüzükte daha kısa tutulmuştur. Buna göre KHK'da adı geçen "setler, takımlar", Tüzükte kullanılmamış; KHK'da "bilgisayar programları ve yarı iletkenlerin topografyaları" ürün kapsamı dışında tutulurken Tüzük ise sadece "bilgisayar programları"nı ürün tanımı dışında tutmuştur. KHK'da belirtilen "birden çok nesnenin veya sunuşun bir arada algılanabilen bileşimleri" ifadesi Tüzükteki karşılığını "kompleks bir ürün (bileşik ürün)" olarak bulmuştur. Tüzüğün 96. Maddesi uyarınca adı geçen tüm farklılıkların değiştirilmesi uygun olacaktır. Hal böyle olunca Tüzükte tanımı yapılan bileşik ürün tanımının da birebir alıntı yapılmak suretiyle KHK'ya eklenmesi uygun olacaktır.

Uluslararası Anlaşmaların Öncelikle Uygulanması (4. Madde- *):

Her ne kadar KHK bu madde ile Topluluk Tasarım mevzuatında yer alan "daha elverişli" hükümlerin uygulanabileceğini peşinen kabul etmiş olsa dahi, Tüzüğün 96. Maddesine göre Tüzük hükümlerinin ulusal kanun hükümlerine aykırı olamayacağı belirtilmiş olduğundan, uyum çalışmaları çerçevesinde KHK'da yer alan aykırı hükümlerde gerekli düzeltmelerin yapılması uygun olacaktır. Zaten aşağıda sıralanan diğer hükümler için yapılan değişiklik önerileri, KHK'nın kendi içinde çelişkiye düştüğü tespit edilen bazı özel durumlar dışında, Tüzüğün 96. Maddesine istinaden yapılmaktadır.

2) Koruma Şartları

Genel Şartlar (5. Madde- 4. Madde):

Tüzük ve KHK koruma şartları arasında tasarımın yeni ve ayırt edici olması gerektiği konusunda aynı hükümlere sahiptirler. Ancak, Tüzüğün 4. Maddesinin 2. fıkrasında bileşik ürünlerin karşılaması gereken koşullar ayrıca tanımlanmıştır. Bu koşulların da alıntı yapılmak suretiyle KHK'ya eklenmesi ve bununla bağlantılı olarak aynı maddenin 3. fıkrasının da aynen alıntı yapılarak eklenmesi uygun olacaktır.

Yenilik (6. Madde-Madde 5, 7):

KHK'nın bu hükmünün Tüzüğün 5 ve 7. Maddeleriyle tam bir uyum içinde olduğu görülmektedir.

Ayirt Edici Nitelik (7. Madde- 6. Madde):

Bu hüküm tam uyumludur. Öte yandan KHK'nın 7. Maddesi son fıkrasında belirtilen değerlendirme işleminde "birbirleri ile kıyaslanan tasarımların ilke olarak farklılıklarından çok ortak özelliklerinin değerlendirilmesine ağırlık verilir" ifadesine Tüzüğün 6. Maddesinde gerek duyulmamıştır. Dolayısıyla Tüzükle aykırılığa düşmüyor olsa bile gerekliliği ayrıca tartışılacak bu ifadenin çıkarılması uygun olacaktır.

Yenilik ve Ayirt Edici Niteliği Etkilemeyen Açıklamalar (8. Madde- 7. Madde):

KHK'nın bu hükmünün Tüzüğün 7. Maddesiyle tam bir uyum içinde olduğu görülmektedir.

Kamu Düzeni ve Genel Ahlaka Aykırı Tasarımlar (9. Madde- 9. Madde):

Gerek KHK'nın gerekse Tüzüğün evrensel hukuk prensiplerinden kaynaklanan bu hükümleri tam bir uyum içindedir.

Diğer Koruma Dışı Haller (10. Madde- 8. Madde):

KHK ve Tüzüğün konuya ilişkin maddeleri tümü ile uyum içerisindedir.

3) Koruma Kapsamının Belirlenmesi ve Süresi

Korumanın Kapsamının Belirlenmesi (11. Madde- 10. Madde):

Bu hüküm ile Tüzük hükmü arasında herhangi bir uyumsuzluk görülmemiştir.

Tescilli Tasarımların Koruma Süresi (12. Madde- Madde 11, 12):

Bu hüküm tam uyumludur. Tüzüğün 11. Maddesine ilgi tutulmasının sebebi bu maddede tescilsiz Topluluk Tasarımının üç sene olarak belirlenmiş koruma süresinden bahsedilmesidir. Tecilli ve tescilsiz olarak ikiye ayrılan Topluluk tasarımı için ayrı maddelerde koruma süresi belirtilmiş olsa dahi, KHK'da bu doğrultuda bir düzenleme yapılmasına gerek olmadığı düşünülmüştür.

B. Hak Sahibi, Yetkileri, Sınıflandırma ve Gasp:

1) Hak Sahibi, Yetkileri ve Gasp

Hak Sahipliği (13. Madde-Madde 14, 17):

Bu hüküm tam uyumludur. Ancak, KHK'nın 14. Maddesinin 2. Fıkrasında yer alan " taraflar arasında aksine bir anlaşma yoksa müşterek mülkiyet hükümleri çerçevesinde" ifadesine Tüzükte yer verilmemiştir. Tüzüğe göre tasarımcılar tasarım üzerinde eşit pay sahibi olarak addedilmekte, KHK'ya göre ise ancak aksine bir anlaşma yoksa eşit pay sahibi olarak kabul edilmektedirler. Bu sebeple KHK'da ayrıca her bir pay sahibinin ne tür yetkilere sahip olduğuna açıklık getirilmesi ihtiyacı duyulmuştur. Oysa Tüzük

bu paylaşımı tarafların arasındaki akit serbestisine bırakmış ve detaylı açıklamaya girmemiştir. Bu itibarla KHK'nın 13. Maddesinin 3. fıkrası ve alt bentleri Tüzükte karşılık bulmamış, hak sahibinin tasarım üzerindeki yetkileri münhasıran devir, feragat, lisans gibi ilgili bölümlerde izah edilmiştir. Ayrıca Tüzüğün 17. Maddesinde başvuruyu yapan kişinin veya tescil sonrası tescilin adına kaydedildiği kişinin hak sahibi olarak kabul edileceği belirtilmektedir. Her ne kadar benzer bir hüküm KHK'da bulunmasa da uyumsuzluk doğuran bir durum yoktur zira mevcut uygulamada tasarımcıdan başvuru hakkının alındığının ispatlanması gerekmektedir.

Hizmet İlişkisinde Hak Sahibi (14. Madde- 14. Maddenin 3. Fıkrası):

Bu hüküm tam uyumludur. Dikkat edilmesi gereken nokta, Tüzüğün 14. Maddesinin 3. Fıkrasında "ulusal yasalarda aksi belirtilmedikçe" ifadesi ile bu hükmün uyumlu hale getirilmiş olmasıdır.

Üniversite Mensuplarının Tasarımları (15. Madde- 14. Maddenin 3. Fıkrası):

Bu hüküm tam uyumludur. Dikkat edilmesi gereken nokta, Tüzüğün 14. Maddesinin 3. Fıkrasında "ulusal yasalarda aksi belirtilmedikçe" ifadesi ile bu hükmün uyumlu hale getirilmiş olmasıdır.

Hizmet Sözleşmesi Dışında Kalan Sözleşmelerde Hak Sahipliği (16. Madde- 14. Maddenin 3. Fıkrası):

Bu hüküm tam uyumludur. Dikkat edilmesi gereken nokta, Tüzüğün 14. Maddesinin 3. Fıkrasında "ulusal yasalarda aksi belirtilmedikçe" ifadesi ile bu hükmün uyumlu hale getirilmiş olmasıdır.

Tasarım Hakkının Kapsamı (17. Madde- 19. Madde):

Bu hüküm tam uyumludur. Tescilsiz Topluluk Tasarımına ilişkin kapsam ayrıca belirtilmiş olup, KHK'da değişiklik gerektirmemektedir.

Tasarımcı Olarak Belirtilme Hakkı (18. Madde- 18. Madde):

Bu hüküm tam uyumludur. KHK bir adım daha ileri giderek bu hakkın devredilemeyeceğini ve feragat edilemeyeceğini belirtmiştir.

Gasp Hali (19. Madde- 15. Madde):

Bu hükmün 1, 2 ve 4. Fıkraları tam uyumludur. Ancak hem Tüzüğün hem de KHK'nın 3. fıkrasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. KHK'ya göre 1 ve 2. fıkralarda anılan hukuki işlemler için tanınan mühlet tasarım hakkının ilan tarihinden itibaren 2 yıl iken Tüzük ilan tarihinden itibaren 3 yıl mühlet vermektedir. Buna ek olarak KHK gaspta kötü niyet varsa bu mühletin tasarım hakkının koruma süresinin bitimine kadar kullanılabileceğini belirtmektedir. Oysa Tüzük kötü niyeti gasp eden tarafta değil, hak iddiasında bulunan tarafa atfetmekte, ve hak iddia eden tarafın kötü niyetli olduğunun anlaşılması durumunda 1 ve 2. fıkradaki hukuki işlemlerin geçerli olmayacağını belirtmektedir. Buna göre 3. fıkrada verilen mühletin artırılması, aynı zamanda kötü niyetin aranacağı tarafın Tüzüğe göre uyarlanması veya KHK'daki mevcut maddeye ek olarak Tüzükteki ifadenin KHK'ya eklenmesi uygun olacaktır.

Gaspın Sona Erdirilmesinin Sonuçları (20. Madde- 16. Madde):

Bu hüküm tam uyumludur. Ancak 2. fıkrada belirtilen talebin yapılması için öngörülen 3. Fıkradaki süre KHK'da hak sahibi için iki ay ve lisans alan kişi için dört ay olarak tespit edilmiştir. Oysa Tüzük böyle bir ayırma gitmemiş ve talep için gerekli süreyi Uygulama Yönetmeliğine göre üç ay olarak belirlemiştir. Buna göre KHK'daki süre tanımlamasının düzeltilmesi uygun olacaktır.

2) Yetkinin Sınırlandırıldığı Durumlar

Tasarım Hakkının Sınırlandırıldığı Durumlar (21. Madde- 20. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

Onarım Amaçlı Kullanım (22. Madde-110. Madde):

Bu hükmün tam karşılığı Tüzükte bulunmamaktadır. Bu maddenin KHK'da yer almasının başlıca sebebinin Türkiye Cumhuriyeti içinde yedek parça imalatının ve yan sanayi ürünlerinin kullanımının önünün kapanmasına mani olmak olduğu düşünülmektedir. Ancak Tüzükte onarımlara ilişkin hüküm Tüzüğün 20. Maddesinde açıkça belirtildiği üzere başka bir ülkeye kayıtlı uçak ve gemi gibi sadece kısa süreli zaman içerisinde Topluluk sınırları içerisinde bulunabilecek araçların onarımı için gerekli tasarımlar üzerindeki hakların sınırlandırılmasına ilişkindir. Bunlar dışında kalan araç veya KHK'daki adıyla herhangi bir "bileşik ürünün" onarımına getirilmeye çalışılan istisnai hüküm hem Tüzüğe hem de yine KHK'nın 21. Maddesine aykırı düşmektedir. Diğer taraftan Tüzüğün 110. Maddesinde benzer yönde

hüküm verilmiş olsa dahi, 110. Maddenin Geçici Hüküm olduğu ve sonradan çıkarılacak bir Komisyon kararı ile değiştirileceği anlaşılmaktadır. Buna göre, KHK'nın 22. Maddesinin de Geçici Hüküm kapsamında KHK'da yeniden düzenlenmesinin ve Komisyon tarafından çıkarılacak karar uyarınca daha sonra yeniden düzenlenmesine imkan tanınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Önceki Kullanımdan Doğan Hak (23. Madde- 22. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

Hakkın Tüketilmesi Durumu (24. Madde- 21. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

C. Tescil, Yenileme, İtiraz

1. Başvuru ve Şartları

Tescil Mercii (25. Madde- 35. Madde):

Doğal olarak ulusal başvurularla ilgili bir ofis olmasından dolayı Türk Patent Enstitüsü veya onun yetkili kıldığı makamlar KHK'da tescil mercii olarak belirtilmiştir. Topluluk Tasarımı sisteminde ise başvurunun yapılabileceği yerler; Ofis (OHIM), bir üye ülkenin ulusal sınai mülkiyet ofisi veya Benelüks Tasarım Ofisi'dir. OHIM dışındaki ofisler aldıkları başvuruları Tüzük ve Uygulamayı Gösterir Yönetmelik hükümleri kapsamında Ofise iletmekle

yükümlüdürler. Türkiye Cumhuriyeti'nin Topluluğa üye olmasını müteakip Topluluk Tasarımı almaya Tüzük tarafından yetkili kılınacağı aşikar olduğundan bununla ilgili KHK'da düzenlemeye gidilmesine gerek olmadığı düşünülmektedir.

Başvuru Şartları (26. Madde- 36. Madde):

Bu hüküm kısmen uyumludur. KHK'nın 26. Maddesinin a) bendine göre sınıflandırma kodu ve (b) bendinin 2. fıkrasında belirtilen "tarifname ve tasarıma konu olacak veya tasarımın uygulanacağı ürünler" ile ilgili muadil hükümler Tüzüğün 36. Maddesinin 2. fıkrasında ve 3. fıkrasının (a) ve (d) bentlerinde bulunmaktadır. Ancak, Tüzük bu unsurlarda yer alan bilgilerin tasarımın koruma kapsamını değiştirmeyeceğini aynı maddenin 6. fıkrasında güvence altına almış iken, KHK'da böyle bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla tarifnamelerde yer alan ifadeler, tasarımların uygulanacağı ürünlerin listesi ve başvuru sahibi veya Enstitü tarafından belirlenecek Locarno sınıflandırma kodu Kanunen tasarımın koruma kapsamını değiştirici nitelik arz etmektedir. Bu menfi durum bizzat staj esnasında tarafımızdan müşahede edildiği gibi, aynı zamanda mahkemelerin de tasarımların karşılaştırılmaları esnasında karşılaştıkları güçlükler nedeniyle tarifnamelerde yer alan bilgilere istinaden hüküm verdikleri de edinilen bilgiler kapsamında anlaşılmıştır. Buna ek olarak KHK'nın 26. Maddesi başvuruya birlikte tarifname verilmesini zorunlu kılarken Tüzüğün 36. Maddesinin 3. fıkrasının a) bendinde başvuruya birlikte tarifname verilmesinin mecburi olmadığı, eğer istenirse başvuruya eklenebileceği belirtilmektedir. Buna göre, Tüzüğün 36. Maddesinin 3. ve 6. fıkralarının uyarlanması suretiyle KHK'ya eklenmelerinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Sınıflandırma (27. Madde- 40. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

Çoklu Başvuru (28. Madde- 37. Madde):

Bu hüküm Tüzükle kısmen uyumludur. KHK'ya göre çoklu başvuru için kriter, başvuruda yer alan her bir tasarımın aynı set/takıma veya sınıfa ait olmasıdır. Tüzük ise tek bir kriter ortaya koymuş ve buna göre çoklu başvuruların sadece aynı sınıfa ait tasarımlardan oluşan başvurularda kabul göreceğini belirtmiştir. Hatırlanacağı üzere Tüzük "set/takım" ifadesini daha 3. Maddedeki ürün tanımında KHK'nın aksine kapsam dışında tutmuştur. Bizzat staj esnasında da "set/takım" kavramının tanımlanmasında çoğu zaman başvuru sahipleri ve/veya vekilleri ile Enstitü arasında uyuşmazlık yaşandığı tarafımızdan müşahede edilmiş, birçok başvurunun içeriğinde önemli değişiklikler yapılması suretiyle hak kayıplarının önüne geçilmeye çalışıldığı görülmüştür. Buna göre, çoklu başvuru kriterinin Tüzükteki şekliyle sadece aynı sınıflandırma sınıfına ait tasarımları içeren başvurularda geçerli olacağına dair değişiklik yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Milletlerarası Anlaşmalara Dayanan Başvurulardan Doğan Rüçhan Hakları (29. Madde- Madde 41, 42, 43):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

Sergilerde Teşhir Hakkından Doğan Rüşhan Hakları (30.Madde - 44. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

Rüşhan Hakkının Hükümü, Talep Edilmesi ve Belgelendirilmesi (31. Madde- 44. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk yokmuş gibi görünse de Tüzüğün Uygulama Şeklini Gösteren Yönetmeliğın 8. Maddesi incelendiğinde rüşhan talebinin tasarım tescil başvurusundan sonra da bir ay içinde olmak kaydıyla yapılabileceğı tespit edilmiştir. Her ne kadar karşılaştırma kanunlar arasında yapılıyor olsa da Tüzükte süre ve başvuru koşulları gibi ayrıntılar Yönetmeliğe bırakılmış olduğundan dolayı rüşhan hakkının talebinde bir uyumsuzluk durumu doğmuştur. Bu itibarla KHK'nın 31. Maddesinin Tüzüğün Uygulama Şeklini Gösterir Yönetmeliğın 8. Maddesine göre değiştirilmesi veya hükmün KHK'dan tamamen çıkartılıp Yönetmeliğe geçirilmesi ve yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

2) Tescil Usulü, Yenileme ve İtiraz

İnceleme (32. Madde- Madde 38, 45, 47):

Bu hüküm kısmen uyumludur. Tüzüğün 47. Maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, inceleme sırasında Tüzüğün 3. Maddesinin (a) bendine uygunsuzluk olması durumunda başvurunun reddedileceğı belirtilmektedir. Yani tasarım tanımının başvuruda karşılanması zorunluluğunu

getirilmektedir. KHK'nın 32. Maddesinin 1. fıkrası ise KHK'nın 3. Maddesine uygunluk sağlanmadığı takdirde, yani tasarım, ürün tanımlarının yanı sıra aynı maddede yer alan diğer bentlere uygun olmadığı takdirde başvurunun geri çevrileceğini belirtmektedir. Böyle bir uygulamanın gerçekleştirilemeyeceği aşikardır. Burada bir basım hatası olduğu tahmin edilmekte ve 32. Maddenin 1. fıkrasının "Konusu ve kapsamı 3 üncü maddesi (a) bendi hükümlerine uymayan bir tasarım tescil talebi Enstitü tarafından geri çevrilir" şeklinde düzeltilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Tüzüğün 47. Maddesinin 2. fıkrası, "başvuru sahibine başvurunun geri çekilmesi veya değiştirilmesi ya da gözlemlerini sunması olanağı verilmeden önce reddedilmeyecektir" hükmü ile başvuru sahibinin başvurusunu güvence altına almaktadır. Diğer taraftan KHK'da böyle bir hükme rastlanmamıştır. Bilhassa KHK'nın 9. Maddesi ve 32. Maddesinin 1. fıkrası uyarınca yapılan geri çevirmelerde başvuru sahibinin kanunen Tüzüktekine benzer bir güvencesi olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre, Tüzüğün 47. Maddesinin 2. fıkrasının uyarlanması suretiyle KHK'ya eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Eksiklerin Giderilmesi (33. Madde- 46. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında prensip olarak bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir. Ancak uygulama şekilleri KHK Yönetmeliği ve Tüzüğün Uygulama Yönetmeliği açısından önemli farklılıklar sergilemektedir. Bunlar ayrıca Yönetmeliklerin karşılaştırıldığı bölümde kısaca irdelenmiştir.

Tescil ve Yayınlama (34. Madde- Madde 47, 48, 49):

Bu hüküm kısmen uyumludur. KHK'nın 34. Maddesinde KHK'nın 32 ve 33. Maddelerine göre kesinlik kazanan bir başvurunun sicile kayıt edileceği belirtilmektedir. Tüzüğün 48. Maddesinde de Tüzüğün 38. Maddesine göre başvuru tarihi edinen ve 47. Maddesi uyarınca reddedilmemiş olan tasarım başvurusunun sicile kayıt edileceği belirtilmektedir. Tüzüğün 47. Maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde kamu düzeni ve genel ahlaka aykırılık ilkesine göre başvuru reddedilebilmektedir. Aynı hüküm KHK'nın 9. Maddesinde bulunmasına rağmen 34. Maddede yer almamış olması hukuken eksiklik doğurmasa bile usulen eksiklik olarak yorumlanmıştır. Buna göre, 34. Maddenin 1. fıkrasına 9. Maddenin de kriter olarak eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Tüzüğün Uygulama Yönetmeliğine gönderme yaptığı hükümler KHK'da yer almaktadır. Bu tip hükümlerin KHK'dan KHK Yönetmeliğine gönderme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Yayının Ertelenmesi (35. Madde- 50. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir..

Yenileme (36. Madde- 13. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir..

İtiraz (37. Madde- 52. Madde):

Bu hüküm kısmen uyumludur. Öncelikle, Tüzüğün 52. Maddesinin 1. Fıkrasında itirazda bulunabilecek kişilerin Tüzüğün 25. Maddesinin 2, 3, 4, ve 5. Fıkralarındaki tanımlara uygun kişiler olması gerektiği belirtilmektedir ki bu tanımların muadili de KHK'nın 43. Maddesinde belirtilen kişilerdir. Oysa KHK'nın 37. Maddesinde 43. Maddeye ilgi tutulmadan herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin itirazda bulunabileceği anlaşılmaktadır. Karışıklığa yer verilmemesi bakımından, KHK'nın 37. Maddesinin 1. Fıkrasında KHK'nın 43. Maddesine ilgi tutulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

KHK'nın 37. Maddesinin 2. Fıkrası, Enstitü nezdinde yapılacak itirazların tasarımın ilan tarihinden itibaren altı ay içinde yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Oysa Tüzük, tasarımların hükümsüz kılınmasına ilişkin Ofise yapılabilecek itirazlarda süre kısıtlaması getirmemiştir. Bu husus ilerleyen bölümlerde ayrıca detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır. (zira tescil başvuru eksiksiz verilmiş ise yapılmış sayılır, tescil yayın sonrası geçerliymiş gibi işlem görmez)

İtirazın İncelenmesi (38. Madde- 53. Madde):

Bu hüküm kısmen uyumludur. KHK'nın 38. Maddesinin 2. Fıkrasında geriye dönük olarak ofis işlemlerinin yeniden işletileceği hususuna muadil olarak Tüzükte herhangi bir hükme rastlanmamıştır (*Tüzüğün 58. Maddesi benzerlik göstermektedir ancak ilgisizdir. Bu konu **İtiraz ve Hükümsüzlüğe ilişkin Ara Not** da incelenmiştir.*) Diğer taraftan, itiraz sonucunda alınan karara göre eksiklerin yapıldığı yere kadar geriye dönülmesi ve işlemlerin yeniden yapılması mecburiyetinin Enstitüye gereksiz yük getireceği düşünülmektedir. Daha doğru bir ifade kullanılmak suretiyle

sadece tespiti yapılan eksikliğin giderilmesi sağlanırsa, tüm işlemlerin yeniden yapılmasına gerek kalmayacağı düşünülmektedir.

KHK'nın 38. Maddesinin 3. Fıkrasında KHK'nın 43. Maddesine ilgi tutularak itiraza konu tasarımın hükümsüz sayılabilmesi için hangi koşulların kullanılabileceğinin altı çizilmeye çalışılmaktadır. Ancak, 43. Maddenin 1. Fıkrasında aynen şu ifade kullanılmaktadır: "Aşağıdaki hallerde tasarımın hükümsüz sayılmasına yetkili mahkeme tarafından karar verilir:". Bu ifade, Enstitünün hiçbir itiraz başvurusunu değerlendirmeye yetkisinin olmadığına işaret etmektedir. Dolayısıyla KHK'nın 38 ve 43. Maddeleri arasında da yetki çelişkisi bulunmaktadır. Bu çelişkinin 43. Maddede sehven yazılmış olduğu düşünülen ifadeden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Zira, karşılaştırma yapıldığında Tüzüğün ilgili maddesi olan 53. Madde de aynı şekilde başka bir Maddeye, yani 25. Maddeye, yönlendirme yapmakta ve bir tasarımın hangi hallerde hükümsüz sayılacağını 25. Maddede açıkça belirtmektedir. Zaten Tüzüğün 25. Maddesi ile KHK'nın 43. Maddesine bakıldığında aynı hususları işleyen muadil hükümler olduğu görülmektedir. Buna göre, KHK'nın 43. Maddesinin 1. Fıkrasının çelişkiyi ortadan kaldıracak şekilde revize edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

D. Başvuru Ve Tescilden Doğan Hakkın Devri Ve İntikali; Rehin Hakkı Tesisi, Haczi Ve Lisans Sözleşmeleri

1) Devir ve İntikal, Rehin ve Haciz

Devir ve İntikal, Rehin ve Haciz (39. Madde- Madde 28, 29, 30):

Bu hüküm tam uyumludur.

Bölünmezlik (40. Madde- 27. Madde):

Bu hüküm tam uyumludur. Diğer taraftan, KHK'nın 40. Maddesinde yapılan bölünmezlik tanımı mevcut ifade altında iki farklı şekilde yorumlanabilmektedir:

- a) tasarımın bölünmezliği
- b) tasarımdan doğan hakkın bölünmezliği

Buna göre (a) yaklaşımının karşılığı Tüzükte 27. Maddede yer alıyor şeklinde düşünülebilir. Diğer (b) yaklaşımı ise KHK'nın 13. Maddesi ile kendi içinde çelişki yaratmakta ve aynı zamanda Tüzükte de karşılığı bulunmamaktadır.

Buna göre KHK'nın 40. Maddesinin yorum çelişkisini kaldırmak maksadıyla revize edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

2) Lisans

Lisans (41. Madde- 32. Madde):

Bu hüküm kısmen uyumludur. KHK'nın 41. Maddesinin 8, 9 ve 10. Maddelerine göre inhisari lisansa sahip olan kişi tasarım sahibinden bağımsız olarak kendi adına dava açabilir, inhisari hakkı olmayan lisans sahibi tasarım sahibinden dava açmasını talep eder ve eğer bu talebin yapılmasından sonra üç ay içinde dava açılmamışsa kendi dava açabilir. Oysa Tüzüğün 32. Maddesinin 3. Fıkrasına göre ister inhisari olsun ister inhisari olmasın tüm lisans sahiplerinin dava açabilmek için tasarımın hak sahibinden izin almış olmaları gerekmektedir. Ancak, inhisari hak sahibi tasarımın hak sahibine önceden bildirim yapmış olmak kaydıyla, hak sahibi uygun süre içinde dava açmazsa kendisi dava açabilir.

KHK'nın 41. Maddesinin 9. Fıkrasında 8. Fıkra kastedilmiş ancak sehven "birinci fıkra" ifadesi kullanılmıştır. Aynı maddenin 10. Fıkrasında 9. Fıkra kastedilmiş ancak sehven "ikinci fıkra" ifadesi kullanılmıştır. Üstelik söz konusu fıkralar bire bir aynı olmak suretiyle KHK'nın 60. Maddesinde mükerrer kullanılmıştır.

Buna göre, 41. Maddenin 8, 9 ve 10. Maddelerinde gerek nitelik gerek maddi hataların düzeltilebilmesi için revizyon yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Hakkın Devri ve Lisans Vermeden Doğan Sorumluluk (42. Madde-33. Madde):

Tüzüğün 33. Maddesi Topluluk tasarımları ile ilgili devir, aynı haklar, haciz, iflas, lisans verilmesi durumlarında hukuki sorumluluklara ilişkin işlemlerin Tüzüğün 27. Maddesi uyarınca ulusal kanunlar çerçevesinde uygulanacağını belirtmektedir. Buna göre KHK'daki hükmün uyumsuzluğundan söz edilemez.

E. Tasarımın Hükümsüzlüğü ve Tasarım Hakkının Sona Ermesi

1) Tasarımın Hükümsüzlüğü

Hükümsüzlük Halleri (43. Madde- 25. Madde):

Bu hüküm kısmen uyumludur. Tüzüğün 25. Maddesinin 1. Fıkrasında detaylı olarak belirtilen hükümsüzlük gerekçelerinin büyük bir bölümünün KHK'nın 43. Maddesinin 1. Fıkrasında yer almadığı gözlemlenmiştir. Bu maddede yer verilmeyen hükümsüzlük gerekçeleri her ne kadar işbu KHK'nın önceki

maddelerinde belirtilmiş ve büyük kısmının Tüzük ile uyumlu olduğu tespit edilmiş olsa dahi, bu hallerin 43. Madde altında hükümsüzlük gerekçesi kapsamına alınmamış olmasının KHK'nın hem kendi içinde çelişki yaratmasına hem de Tüzüğe aykırı düşmesine sebep olduğu düşünülmektedir.

KHK'nın 43. Maddesinin 2. Fıkrasında hak sahipliğine ilişkin hükümsüzlük talebini kimlerin yapabileceği belirtilmektedir. Benzer kısıtlama detaylı olarak ancak sadece hak sahipliği ile kısıtlanmaksızın Tüzüğün 2, 3, 4, ve 5. Fıkralarında getirilmektedir. Söz konusu fıkralarda belirtilen hükümsüzlük gerekçelerinin hiç birinin KHK'nın 43. Maddesinde yer almadığı görülmektedir.

KHK'nın 43. Maddesinin 3. Fıkrasında tanımlanan kısmi hükümsüzlük hali Tüzüğün 25. Maddesinin 6. Fıkrasında tarif edilmiş ancak bu hakkın sadece 25. Maddenin 1. Fıkrasının (b), (e), (f) veya (g) bentleri uyarınca yapılan itirazlar için kullanılabilmesi vurgulanmıştır. Oysa KHK'da böyle bir sınırlama getirilmemiştir.

Özetle, 43. Madde mevcut haliyle Tüzükte duyulan gereksinimlere sadece kısmen cevap verebilmektedir. Örneğin, Tüzüğe göre tasarımın tasarım tanımına uymaması, kamu düzenine aykırı olması, ayırt edici nitelik ve yenilik için aranan şartları tanımlayan maddelerdeki gereksinimleri karşılamaması, ve telif hakkına konu bir eserin izinsiz olarak tasarımın üzerinde kullanılmış olması durumlarında tasarımın hükümsüzlüğü için başvuruda bulunulabileceğini ve bu başvuruları da kimlerin yapabileceğini ayrıntıyla belirtmektedir. Bu kriterler her ne kadar KHK'da da tanımlanmış olsa dahi, 43. Madde kapsamına alınmamış olduğu için, bunlarla ilgili olarak hükümsüzlük talebinin yapılamayacağı sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Buna göre, Tüzüğün 25. Maddesinin tamamı ve bu maddede yer alan hükümlerin KHK'daki muadil hükümleri de göz önüne alınarak, KHK'nın 43. Maddesinde revizyon yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Hükümsüzlük Talebi (44. Madde- Madde 24, 25):

Bu hüküm kısmen uyumludur. Daha önce sıralanan hükümsüzlük hallerinin kimler tarafından kullanılabileceğini belirten KHK'nın 43. Maddesi, Tüzüğün 25. Maddesinde yer alan hükümlerin bir çoğunu içermemektedir. Sadece 43. Maddenin 2. Fıkrasında belirtilen hak sahipliği istisnası dışında herkese bu talepte bulunabilme hakkı tanınmaktadır. Bu durum da Tüzükle çelişkiye düşülmesine sebep olmaktadır. Bilhassa 43. Maddenin 1. Fıkrasının c) bendinde belirtilen "*Tescilli bir tasarım, sonradan kamuya açıklanan aynı veya benzer nitelikteki diğer tasarımın başvuru tarihi kendisinden önce ise*" hali için herkes talepte bulunabiliyorken, bu hükme istinaden hükümsüzlük talebinde bulunma hakkı Tüzüğün 25. Maddesinin 3. Fıkrasına göre yalnızca daha önceki tasarımın hak sahibine verilmiştir.

44. Maddenin 3. Fıkrasında koruma süresi boyunca ve koruma bittikten sonraki beş yıl içinde hükümsüzlük talebinde bulunulabileceği (dava edileceği) belirtilmiştir. Tüzüğün 24. Maddesinin 2. Fıkrasında ise hükümsüzlük talebi için süre sınırlandırması getirilmemiş², hatta buna ek olarak tasarımdan feragat edilmiş olsa dahi hükümsüzlük talebinde bulunulabileceği ifade edilmiştir.

Buna göre 44. Maddenin, Tüzüğün 24 ve 25. Maddelerinin tamamı göz önüne alınarak revize edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

---

² Çeviride kullanılan "devir" ifadesi yanlıştır. Hata tespit edildiğinden Tüzüğün İngilizce metni esas alınmıştır.

Hükümsüzlüğün Etkisi (45. Madde- 26. Madde):

KHK ve Tüzüğün konu ile ilgili hükümleri arasında bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

İtiraz ve Hükümsüzlüğe İlişkin Ara Not:

KHK'nın itirazlara ilişkin 37. Maddesi ve 38. Maddesi ile KHK'nın tasarımların hükümsüzlüğüne ilişkin 43. Maddesinin 1. Fıkrası, 44. Maddesinin 3 ve 4. Fıkraları, 45. Maddesinin 3. Fıkrasının bazı çelişkilere sebebiyet verdiği anlaşılmaktadır. Bilhassa 38. Maddenin 3. Fıkrasında itirazı sonuçlandırmak için Enstitünün 43 ve 45. Maddelere göre karar vereceği belirtilmekte, söz konusu maddelerde ise hükümsüzlüğe ilişkin kararın dava sonucunda mahkemelerce verileceği anlaşılmaktadır. Şu durumda Enstitünün kendi bünyesinde itiraz inceleme veya yapılan itirazlar karşısında karar verme yetkisi bulunmamakta, sadece mahkemelerce verilecek kararı uygulama yetkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu, bugüne kadar süregelen uygulamaya zıt düştüğü gibi, Tüzüğün ilgili maddelerine de aykırıdır. Bu aykırılığın ve çelişkinin ortaya çıkmasının en önemli sebebinin Tüzükte yer alan 24. Maddenin 1. Fıkrasındaki gibi bir tanımın KHK'da yer almamasıdır. Söz konusu maddede hükümsüzlük talebinin, yani itirazın, belirlenen prosedürler çerçevesinde Ofişçe veya Topluluk tasarım mahkemelerince karara bağlanacağı açıkça belirtilmektedir.

Bu itibarla, itiraz ve hükümsüzlüğe ilişkin KHK maddelerinin bir bütün olarak ve Tüzüğün ilgili maddeleri çerçevesinde incelenerek revize edilmesi ve gerek KHK'nın kendi içindeki olası gelişmelerin gerekse Tüzükle olan uyumsuzlukların giderilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ancak, söz konusu revizyon yapılırken dikkate alınması gereken diğer bir nokta, tasarım

tesciline itiraz işlemlerinin KHK'da 2 aşama olarak, yani Ofis nezdinde ve mahkeme nezdinde yapılan itirazlar şeklinde ele alınmış olmasıdır. Diğer taraftan Tüzükte bu aşamaların sayısı 3'tür. Tasarım tesciline yapılan itirazlar Ofis nezdinde ve mahkeme nezdinde olmak suretiyle KHK'dakine benzerlik gösterir. Ancak, Ofis nezdinde yapılabileceği belirtilen diğer bir itiraz türü de Ofisin işlemler esnasında aldığı kararlara yapılabilecek itirazlardır. Ofisin aldığı kararlara karşı yapılacak itirazların usulleri ve devamında Ofisin adalet mahkemelerinde dava edilebilmesine dair hükümleri içeren bu tipteki itirazların Enstitüye uyarlanması durumu KHK'da işlenmemiştir. Zira, Enstitünün idari işlemlerle ilgili aldığı kararların idari yargı mahkemelerinde dava konusu olduğu zaten idari yargı kanunlarında belirtilmektedir ve KHK'da tekrar edilmesine gerek olduğu düşünülmemektedir. Ancak, bilgilendirme amaçlı olarak bu hakkın saklı olduğunun KHK'da ayrı bir maddede belirtilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

2) Tasarımdan Doğan Hakkın Sona Ermesi

Sona Ermenin Sebepleri (46. Madde- *):

KHK'nın 46. Maddesinde koruma süresinin dolması veya belge sahibinin hakkından vazgeçmesi durumunda tasarımdan doğan hakkın sona ereceği başlı başına ayrı bir hüküm olarak yer almaktadır. Oysa Tüzükte bu şekilde ayrı bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak gerek koruma süreleri gerekse feragat hükümlerinin uyumlu olduğu düşünüldüğünde 46. Maddenin Tüzüğe aykırı bir durum teşkil etmediği görülmektedir. Ancak bir tasarımın hükümsüz sayılması için mahkemenin verdiği bir karar olması durumunda da hakkın sona ereceğine dair ifadenin mevcut olmaması, KHK'nın kendi içinde ve bilhassa 45. Madde ile çelişki içinde olmasına sebep olmaktadır.

Buna göre, KHK'nın 45. Maddesinde değinilen hükümsüzlük durumunun da 46. Maddede sona erme sebebi olarak eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Tasarımdan Doğan Haktan Vazgeçme (47. Madde-51. Madde):

Bu hüküm kısmen uyumludur. KHK'nın 47. Maddesinin 1. Fıkrasında hak sahibinin kısmen feragatine herhangi bir sınırlandırma getirilmemiştir. Oysa Tüzüğün 51. Maddesinin 3. Fıkrasında kısmi feragat için işlem sonrası tasarımın düzeltilmiş halinin koruma gereksinimlerini karşılıyor olması ve tasarımın özünü koruması şartları aranmaktadır.

KHK'nın 47. Maddesinin 2. Fıkrasında sicile kayıtlı diğer hak sahipleri ve lisans sahiplerinin izni olmadıkça feragatin hükümsüz olacağı ifade edilmektedir. Oysa Tüzüğün 51. Maddesinin 4. Fıkrasında feragat için sicile kayıtlı diğer hak sahiplerinin onayı olması gerektiği belirtilmektedir. Lisans sahiplerinin izni mecburi kılınmamış, sadece haberdar edildiğinin ispatlanması yeterli görülmüştür.

F. Tasarım Hakkına Tecavüz ve Tecavüz Halinde Hukuk Davaları

- KHK'nın Altıncı Kısım Birinci Bölümünde yer Alan Tasarım Hakkına Tecavüz Sayılan Fiiller başlıklı 49. Maddesi;
- İkinci Bölümünde yer alan Tasarım Sahibinin Talepleri ve Hukuk Davalarında Yetkili Mahkeme, Tazminat, Tecavüzü Kanıtlayan Belgeler, Yoksun Kalınan Kazanç, Yoksun Kalınan Kazancın Artırımı, Tasarımın İtibarı, Tazminatın İndirilmesi, Tazminat İstenmeyecek Kişiler, Zaman Aşımı başlıklı 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 ve 57. Maddeleri;

- Üçüncü Bölümünde yer alan Görev ve Yetkili Mahkeme, Hükmün İlanı başlıklı 58 ve 59. Maddeleri;
- Dördüncü Bölümünde yer alan Lisans Alanın Dava Açması ve Şartları, Tasarımdan Doğan Haklara Tecavüzün Mevcut Olmadığı Hakkında Dava ve Şartları, Delillerin Tespiti Davası, İhtiyati Tedbir Talebi, İhtiyati Tedbirin Niteliği, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin Uygulanması, Gümrüklerde El Koyma başlıklı 60, 61, 62, 63, 64, 65 ve 66. Maddeleri;

ile Tüzük maddeleri arasında mukayese yapılamamaktadır.

Zira, Tüzüğün "Topluluk Tasarımları İle İlgili Yasal İşlemlerde Yargı Yetkisi ve Prosedür" konulu 9. Başlığı altında 79. Maddenin 1. Fıkrasında yargı kararlarının alınması ve uygulanması hususunda aksi belirtilmedikçe 27 Eylül 1968 tarihinde Brüksel'de imzalanmış olan Medeni ve Ticari Konularda Karar Yetkisi ve Yargı Kararlarının Uygulanması Hakkında Anlaşmanın uygulanacağı belirtilmektedir. Türkiye bu Anlaşmaya henüz imza atmamış olduğundan, 79. Maddenin 4. Fıkrası uyarınca topluluk tasarımlarına ilişkin yargı kararlarının karşılıklılık ilkeleri çerçevesinde tekli veya çoklu ülkeler arasında imzalanmış olan anlaşmalara göre veya ulusal yasalara göre düzenlenebileceği anlaşılmaktadır. Buna göre Topluluk tasarımlarının yargıya konu olmaları halinde, 554 Sayılı KHK'da Tasarım Hakkına Tecavüz ve Tecavüz Halinde Hukuk Davaları başlığı altında incelenen maddeler olduğu gibi uygulanabilecektir. Diğer taraftan davalarda karar alınırken Tüzük hükümlerinin de dikkate alınması gerektiği yine Tüzüğün 80. Maddesinin 1. Fıkrasından anlaşılmaktadır.

Tasarım hakkına tecavüz halinde hukuk davalarının Topluluk Tüzüğü kapsamında ne şekilde ele alınacağı "Topluluk Tasarımı İle İlgili Yasal

İşlemlerde Yargı Yetkisi Ve Prosedür" başlığı altında detaylı olarak incelenmiştir.

G. İşlem Yetkisi Olan Kişiler ve Vekiller

Enstitü Nezdinde İşlem Yapma Yetkisi Olan Kişiler (67.Madde-Madde 77, 78):

Bu hüküm kısmen uyumludur. KHK'nın 67. Maddesinin 3. Fıkrası yurtdışında ikamet edenlerin TPE nezdindeki işlemlerini ancak vekil aracılığı ile yapabileceklerini belirtmektedir. Oysa Tüzüğün 77. Maddesinin 2. Fıkrası Topluluk dışında ikamet edenler için bu sınırlamaya istisna olarak başvuru yapabilmelerine imkan tanımış, başvuru haricindeki işlemler ve Tüzük Yönetmeliğinde belirlenebilecek bazı istisnai işlemler hariç olmak üzere sadece diğer işlemler için temsil edilme zorunluluğu getirmiştir. Buna göre, 67. Maddenin 3. Fıkrasının, Tüzüğün 77. Maddesinin 2. Fıkrası göz önüne alınarak revize edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

H. Ücretlerin Ödenmesi ve Hukuki Sonuçları

Ücretlerin Ödenme Süreleri ve Sonuçları (68. Madde-*):

Bu hüküm tam uyumludur. Tüzükte bu hükmün tam karşılığı bir madde bulunmamakla birlikte ücretlerin Tüzük içinde anıldığı maddelerde, Tüzük Yönetmeliği'nde ve ayrıca Ücretler Yönetmeliğinde genel prensibin aynı olduğu anlaşılmaktadır. Zaten Tüzüğün "Bildirim" başlıklı 66. Maddesi ve "Hakların İadesi" başlıklı 67. Maddesi de yine ücret ödemelerini kapsamaktadır.

I. Geçici Maddeler

İhtisas Mahkemeleri Kuruluncaya Kadar Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemelerinin Görevlendirileceği (Geçici Madde 1-*):

Bu hüküm doğrudan Tüzüğün Topluluk tasarım mahkemelerinin kurulması hükmünü içeren 80. Maddesi ile ilişkilendirilmelidir. Bu maddede yer alan Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemelerinin Topluluk tasarım mahkemesi olarak atanması da mümkün olabileceğinden uyumsuzluk hali söz konusu değildir.

J. Uygulama Yönetmeliklerinin Kısa Karşılaştırması ve Değerlendirilmesi

Madde 1:

KHK Yönetmeliğinin "amaç ve kapsam" la ilgili 1. maddesinde; Yönetmeliğın amacının 554 sayılı KHK'da belirtilen tasarım tescil başvurusunun yeri, zamanı ve başvuru evrakının düzenlenmesi ile tasarımlarla ilgili diğer işlemlerde uyulacak usul ve esasların belirtilmesi olduğu ve kapsamının tasarım tesciline uygun tasarımlara belge verilerek bunların korunmasına ilişkin esasları, kuralları ve şartları kapsadığı belirtilmektedir. Tüzük Uygulama Yönetmeliğinde ise "amaç ve kapsam"la ilgili hususlar Avrupa Topluluğu Komisyonunun bu konudaki yönetmeliğın kabulüne ilişkin kararında belirtilmiş olup amacının tasarımların Topluluk Tasarım ve Marka Ofisi'ne yapılan başvurular temelinde elde edilmesine olanak sağlayan yeni bir tasarım sistemi oluşturmak olduğu ve bu amaçla tescile ilişkin prosedür ve tescil edilmiş topluluk tasarımlarının yönetimi, Ofisin kararlarına karşı

müracaat yolları ve bu topluluk tasarımının geçersiz kılınması ile ilgili işlemler için gerekli hükümleri kapsadığı ve bu nedenle topluluk tasarımları hakkındaki hükümlerin uygulanması için gerekli olan kuralları içerdiği belirtilmektedir.

Madde 4:

KHK Yönetmeliğinin 4. Maddesinde yurt içinden ve dışından yapılan başvuruların Enstitüye veya onun yetkili kıldığı bir makama yapılacağı, başvuru tarihinin Enstitü veya yetkili kıldığı makamca verilecek gün, saat ve dakika olduğu ve başvurunun Enstitüye veya yetkili makama geliş tarihinden itibaren hüküm ifade edeceği belirtilmektedir. Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 7. Maddesinde kısmen bu hususlarla ilgili benzer hükümler getirilmekte ve topluluk tasarımı başvurularının Ofise veya bir üye ülkenin ulusal sınai mülkiyet ofisine ya da Benelüks tasarım Ofisine yapılabileceği belirtilerek gerek Ofisin gerek ülke ofisinin ve gerekse Benelüks tasarım Ofisi'nin başvuruları kayda geçireceği, başvuru sahibine bir alındı vereceği öngörülmektedir. Yine başvurunun üye ülke ofisine veya Benelüks tasarım ofisine yapılması halinde bu başvuruların Ofise gönderileceği belirtilmektedir. Tüzüğün bir topluluk düzenlemesi olması nedeniyle hükümlerde tam bir örtüşme olması beklenemez.

Madde 5:

KHK Yönetmeliğinin 5. Maddesinde korumadan yararlanacak kişiler, mülkiyet, akdilik ve karşılıklılık esas ve ilkelerine göre belirlenmektedir. Tüzük Uygulama Yönetmeliğinde topluluğun mahiyeti gereği mülkiyet söz konusu olmayıp, mülkiyet esasını dışında Tüzüğün başvurunun yapılması başlıklı 7. ve karşılıklılık başlıklı 85. Maddesi ile uyumlu bulunmaktadır.

Madde 6:

KHK Yönetmeliğinin 6. maddesinde tasarım başvurusunun tasarımcının dışında biri tarafından yapılmış olması halinde tasarımcının sicil ve belgelerde ve yayım sırasında adının tasarımcı olarak geçmesini isteme hakkı bulunduğu belirtilmektedir. Bu hüküm Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 18. Maddesi ile uyumlu olup, Tüzüğün uygulama prosedürü başlıklı I. Maddesinin "başvurunun içeriği" ile ilgili 1. Maddesi ile getirilen başvuru "kimlik numarası" uygulamasının da Yönetmelikte yer almasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Madde 7 ve 8:

KHK Yönetmeliğinin 7 ve 8. Maddeleri bazı önemli farklılıklara rağmen ana hatları itibariyle Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin bu hususları düzenleyen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, ve 9. Maddeleri ile uyumlu bulunmaktadır.

Madde 9 ve 10:

KHK Yönetmeliğinin 9. Maddesi ve 10. Maddesi farklı ifadeler kullanılmış olmasına rağmen Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin rüçhan talebi başlıklı 8. Maddesi ile uyumlu görülmektedir. Diğer taraftan KHK ve Tüzüğün rüçhan başvurusu ile ilgili 31 ve 44. Maddelerinin karşılaştırılması esnasında da belirtildiği üzere KHK'ya göre rüçhan talebi başvurudan sonra yapılamamaktadır.

Madde 11 ve 12:

KHK Yönetmeliğinin 11 ve 12. Maddeleri bazı ifade, verilen süre ve istenen belge farklılıklarına rağmen Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 10 ve 11.

Maddesi ile önemli ölçüde uyumlu görülmektedir. Özellikle istenen belge farklılıklarının Tüzüğün ait olduğu tarafın topluluk olma özelliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

KHK Yönetmeliğinde Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 12. Maddesine paralel bir hüküm yer almamakta ise de gerek KHK ve gerekse uygulama yönetmeliğinin muhtelif maddelerinde başvurunun geri çekilmesini tecviz eden muhtelif hükümler mevcut olup, bu nedenle bu konuda özel bir hükmün getirilmemiş olması önemli bir eksiklik teşkil etmemektedir.

Madde 13, 14, 15:

KHK Yönetmeliğinin 13, 14, ve 15. Maddelerinde farklı ifadeler kullanılmış olmasına ve gerek tescilde ve gerekse yayımlamada yer alacak unsurlar arasında bazı önemsiz farklılıklar bulunmasına rağmen, Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 14, 15, 16, 17, 18, 19, ve 20. Maddeleri ile genelde uyumlu olup, Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin yukarıda belirtilen bazı maddelerinin aynı zamanda KHK Yönetmeliğinin yenileme ile ilgili 16. Maddesi, itiraz ile ilgili 17. Maddesi ve "Tasarım tescilinden sonraki değişiklikler" başlıklı 18. Maddelerin bazı hükümleri ile karşılanarak uyumlandırılmıştır.

Madde 16:

KHK Yönetmeliğinin yenileme başvurusu ile ilgili 16. Maddesi, istenen belgelerle ilgili bazı önemsiz farklılıklar dışında Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 22. Maddesi ile uyumlu bulunmaktadır.

Madde 17 ve 18:

KHK Yönetmeliğinin 17 ve 18. Maddeleri KHK'nın bu hususlarla ilgili maddelerine benzer hükümler ihtiva etmekte olup, KHK'nın benzer hükümleri ile ilgili düşünceler yukarıda belirtilmiş olduğundan burada tekrar edilmemiştir.

Madde 19:

KHK Yönetmeliğinin adres, unvan ve nevi değişiklikleri ile ilgili 19. Maddesi, adres ve unvan yönünden Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 19. Maddesi ile büyük ölçüde uyumlu bulunmaktadır.

Madde 20, 21 ve 22:

KHK Yönetmeliğinin 20, 21, ve 22. Maddesi bazı farklılıklarla birlikte Tüzük Uygulama Yönetmeliğinin 23, 24, ve 25. Maddesi ile uyumlu bulunmaktadır.

Madde 23:

KHK Yönetmeliğinin 23. Maddesi Tescilin yayımına itirazla ilgili 17. Madde ve itirazının incelenmesi ile ilgili 18. Madde ile birlikte incelendiğinde ve KHK'nın konuya ilişkin maddeleri ile ilgili açıklamalar da göz önünde bulundurulduğunda kısmi bir uyumluluk olduğu söylenebilir.

Madde 24:

KHK Yönetmeliğinin ücretlerle ilgili 24. Maddesi ücretlerin belirlenmesi yayımlanması ve ödenmesine ilişkin bir prosedür hükmü olup, ücretlerin

miktarı dışında Tüzük Uygulama Yönetmeliği ile uyumsuz olduğu söylenemez.

Madde 25 ve 26:

KHK Yönetmeliğinin tasarım belgesi sureti verilmesi ile ilgili 25. Maddesi ve sicil örneği verilmesi ile ilgili 26. Maddelerinin de Tüzükle bir uyumsuzluğu bulunmamaktadır.

Madde 27:

KHK Yönetmeliğinin "Rüçhan" başlıklı 27. Maddesi Tüzüğün "Rüçhan talebi" başlıklı 8 Maddesi ve diğer ilgili maddeleri ile daha önce belirtilen 9 ve 10. Maddelerdeki ayrılık dışında uyumlu görülmektedir.

Madde 28:

KHK Yönetmeliğinin vazgeçme ile ilgili 28. Maddesi genel hatları itibariyle Tüzüğün "Feragat ve hükümsüzlük" başlıklı 27. Maddesi ile uyumlu bulunmaktadır.

Değerlendirme

Yönetmelikler kanun veya tüzük metinlerinde yer verilmeyen ve prensiplerden ziyade ayrıntılı uygulama usullerini gösteren hukuki metinlerdir. Tamı tamına uyumlu olsa dahi iki farklı ülke kanunlarına ait yönetmelikler yerine göre taban tabana farklı uygulamalar içerebilir. Zira, yönetmelikler kanuna uygun olma zorunluluğu dışında genel itibariyle içeriği tamamen uygulamayı yapacak olan kurumun inisiyatifine bırakılmış hükümleri de içerir. Örneğin, işlem süreleri, işlemlerin biçimi, istenen

evraklar, evrakların içeriği, ve benzeri. Benzer sebeplerden ötürü işbu Tüzük ve KHK'nın uygulama biçimini gösterir yönetmelik metninin de karşılaştırılmasında sayısız farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu farklılıklara örnek olarak başvuru dosyasında yer alan eksiklikler için tanınan süreler, başvurudaki tasarıma ait toplam görünüm sayısı, hükümsüzlük beyanı başvurusunun incelenmesi, temyiz sistemi, evraklarda yer alması gereken isim-imza-damga mecburiyetlerindeki farklar, sözlü işlemler, faks yoluyla yazışma yapılması, adreste bulunamayan kişilere kamu bildirim yapılması, elektronik başvuru gibi uygulama ayrılıkları verilebilir. Söz konusu farklılıklar arasında hak kaybı veya haksız kazanç gibi olumsuz bir sonuca sebebiyet verebilecek hükümler tespit edilmemiştir. Bu itibarla Yönetmelik maddeleri üzerinde herhangi bir tadilat önerimiz de bulunmamaktadır. Ancak, Türk Patent Enstitüsü uygulamalarının geliştirilmesi ve daha üstün nitelikli hizmet verilebilmesi bakımından KHK Yönetmeliğinin günün gerektirdiği modern koşulları karşılayabilecek şekilde düzenli revizyonunda fayda görölmektedir. Örneğın, İnternet üzerinden başvuru alınabilmesi, rüçhan talebinin başvurudan sonra da verilebilmesi veya 24 saat boyunca evrak kaydının alınabilmesi gibi opsiyonel kolaylıklar Tüzüğün Uygulama Şeklini gösterir Yönetmelikte yer almakta olup, benzer uygulamaların da yakın tarihte Enstitümüzde gerçekleştirilmesinin faydalı olacağı düşünölmektedir.

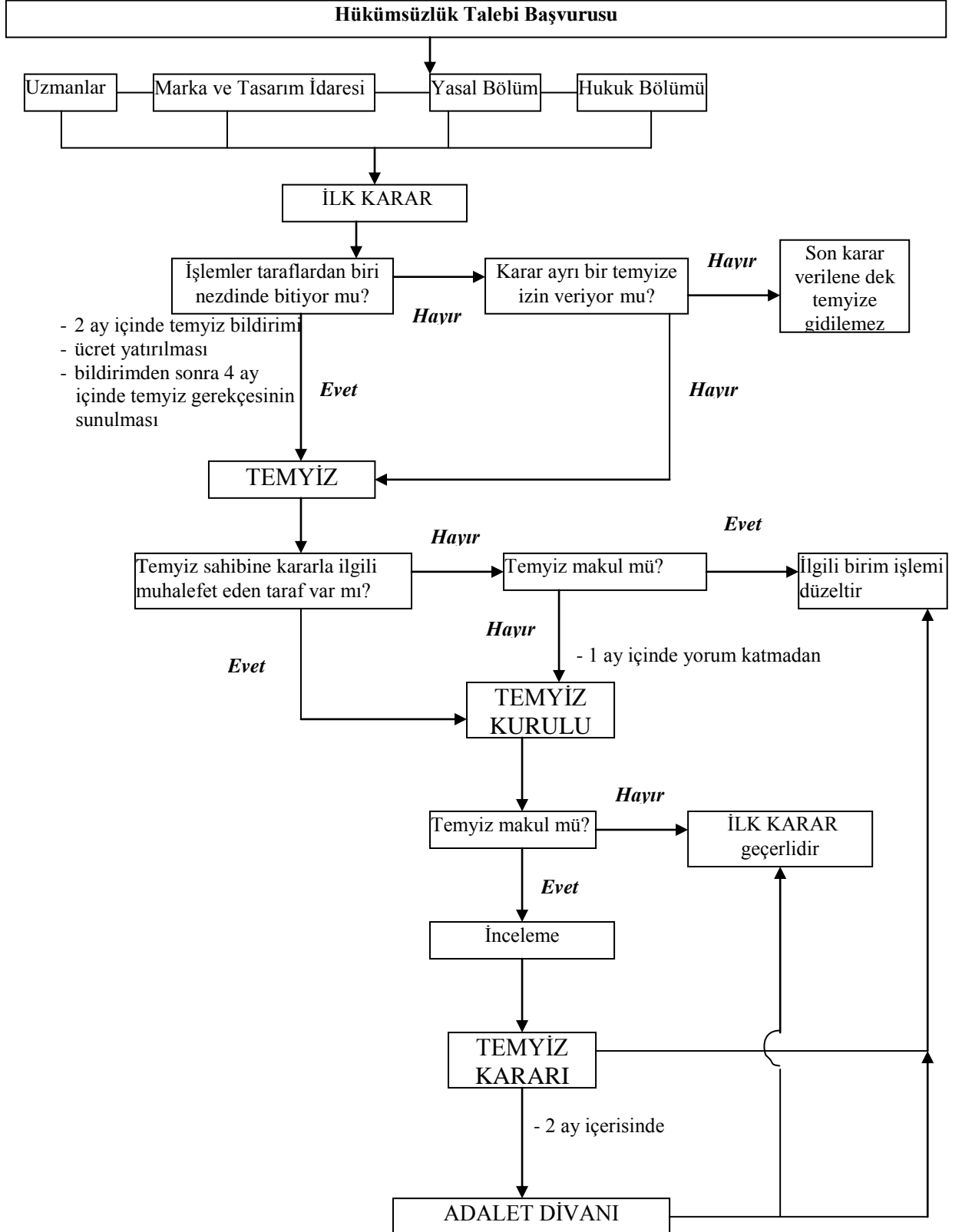
III. KONSEY TÜZÜĞÜNE MÜNHASİR HÜKÜMLER

A. Münferit Hükümler

- *23. Maddede* belirtilen şekilde zorunlu görülen savunma veya güvenlik ihtiyaçları halinde tasarımların devlet tarafından kullanılmasına izin veren bir hükmün KHK'ya eklenmesi,
- *31. Maddede* belirtildiği şekilde iflas halinde ne gibi tedbirlerin alınacağı hakkında hükmün KHK'ya da eklenmesi,
- *54. Maddede* belirtilen şekilde hükümsüzlük beyanı başvurusu yapılmış bir tasarım ile ilişkili olarak Ofis nezdindeki işlemlere üçüncü kişilerin müdahil olabilmelerini sağlayacak şekilde hükümlerin mevcut metinde hiçbir karşılığının bulunmaması sebebiyle KHK'ya eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

27, 34 ve 39. Maddeler Topluluk tasarımlarının ulusal yasalar nezdinde sahip olacağı eşit hakları ve başvuruların ulusal başvurular ile denk tutulmasına dair hükümleri içerdiğinden KHK'da bu maddelerle ilgili herhangi bir düzenleme yapılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

B. Temyizler [55-61. Maddeler]

Tüzüğün KHK ile mukayesesinin yapılmasına imkan bulunmayan diğer bir konusu Ofis nezdindeki temyiz işlemleridir. Bu işlemler Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu Yönetmeliğinde belirtilen incelemeden kısmen farklıdır. Üçüncü taraflar arasında meydana gelen tasarımın hükümsüzlüğü için itiraz başvurularında iki taraf arasında verilen Ofis kararlarının temyizi için başvurulabileceği gibi, aynı zamanda tek bir başvuru sahibinin Ofis nezdindeki işlemler esnasında herhangi bir zamanda başvurusu ile ilgili alınan bir karar için de Ofise temyiz başvurusunda bulunabileceği anlaşılmaktadır. Tüzüğün 55'den 61'e kadar olan Maddelerinin basitleştirilmiş işlem akışı yukarıdaki gibidir. Benzer uygulamanın Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Komitesinin Yönetmeliğine uyarlanması uygun olacağı düşünülmektedir.

C. Ofis Nezdinde Yapılan İşlemlerde Ofisin İzleyeceği Prosedür

[62-76. Maddeler]

Ofis nezdinde yapılan her türlü işlemle ilgili olarak Ofisin uygulayacağı prosedürler 62'den 76'a kadar sıralanan maddelerde özetlenmiştir. Söz konusu maddelerin KHK'da belirgin şekilde karşılığı olmadığı için mukayese yapılması mümkün değildir. Ancak bu bölümde listelenen prosedürler Ofisin temel işleyiş ilkeleri olarak düşünüldüğünde buradaki hükümlere yakınlık gösteren ifadeler 544, 551, 554, 555, ve 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde göze çarpabilmektedir. Yine de işleyiş ilkelerinin farklı KHK'larda ele alınmış olmasının yarattığı belirsizliklerin ortadan kaldırılabilmesi için Türk Patent Enstitüsü için de kurum nezdindeki işlemleri özetleyen ilkelerin kanunlaştırılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Özetle Ofis;

- ☞ Karşı tarafın görüşünü alarak ve gerekçeye dayalı kararlar verir.
- ☞ İncelemelerini kendi inisiyatifinde, hükümsüzlük başvurusu varsa, sunulan deliller ışığında yapar.
- ☞ Kendi inisiyatifinde veya talep doğrultusunda kamuya açık sözlü işlem yapabilir.
- ☞ İşlemlerle ilgili delil ihtiyacını;
  - ☞ tarafların dinlenmesi,
  - ☞ bilgi talebi,
  - ☞ belge ve kanıtların üretilmesi,
  - ☞ şahitlerin dinlenmesi,
  - ☞ uzman görüşü alınması,
  - ☞ beyanların alınması suretiyle karşılar.
- ☞ Karar veya davetleri yazılı bildirir.
- ☞ Mevzuattan doğan süre aşımı kaynaklı uygulamalar hak kaybına sebep oluyorsa başvuru üzerine hakkı iade eder.
- ☞ Mevzuat kapsamı dışında kalan durumlarda Üye Ülkelerdeki işleyiş kanunlarına göre işlem yapar.
- ☞ Alacaklı veya borçlu olduğu ödemeleri süre aşımına tabi tutar.
- ☞ Gerekli görülen hallerde ihtilafli taraflar arasında Ofise yapılacak ödemenin oranlarını belirler.
- ☞ Topluluk tasarımlarının tescil bilgilerini sicile kaydeder.
- ☞ Düzenli olarak Topluluk Tasarımı Bülteni'ni yayınlar.
- ☞ Gerekli şartlar sağlanmak kaydıyla, başvuru dosyalarını kamunun incelemesine sunar.
- ☞ Üye Ülkelerin otoriteleri ve mahkemelere bilgi aktarımı yapmak suretiyle destek verir.
- ☞ Ulusal sınıai mülkiyet ofisleri ile yayınların karşılıklı değişimini yapar.

D. Topluluk Tasarımı İle İlgili Yasal İşlemlerde Yargı Yetkisi Ve Prosedür [79-96. Maddeler]

Topluluk Tasarım mevzuatının büyük ölçüde Konsey Direktifi 98/71/EC'ye dayandırılmış olması ve Türk tasarım mevzuatının da bu doğrultuda çıkartılmış olması sebebiyle, tasarımların koruma kapsamı, tescil ve tescil sonrası prosedürlerin tamamına yakın bölümü aynı hükümleri içermese de içerik olarak birbirlerine paralel görünmektedirler. Söz edilen paralel uygulamalar birinci bölümde yapılan karşılaştırma neticesinde de ortaya konmuştur. İstisnai olmakla beraber tespiti yapılan uyuşmazlıkların ise altı çizilmiş, yer yer öneriler sunulmuştur. Ancak, Tüzüğün 9. Başlığı altında yer alan 79. Maddeden 96. Maddeye kadar olan hükümlerde ise farklı bir durum gözlemlenmektedir. Topluluk tasarımları ile ilgili hukuki işlemlerin mahkemeler nezdinde hangi prosedürler çerçevesinde yürütüleceğinin şartlarını belirleyen bu hükümlerin bir çoğu, Tüzüğün bir Topluluk mevzuatı olması karakterinden dolayı 554 Sayılı KHK hükümlerinden çok farklı ifadeler içermektedir. Topluluk tasarımına ilişkin hakka tecavüz ve hükümsüzlük gibi hukuki işlemlerin yürütülmesi prosedürleri, görevli mahkemeler, mahkemelerin yetki sınırları, alınan kararların geçerliliği gibi hususları içeren bu bölümde, ulusal mevzuat ile uyumluluk arayışına girmek pek mümkün görünmemektedir. Zaten Tüzük de yargıya müdahale sayılabilecek bu tür bir uygulamaya girmekten kaçınmış olacak ki, bilhassa hakka tecavüz tanımları, verilecek cezalar ve benzeri konularda kararların ulusal kanunlar çerçevesinde verilmesini temel prensip olarak benimsemiştir. Yine de, belirli bir Topluluk zihniyetinin ve uygulama birliğinin yakalanabilmesi amacıyla, Topluluk Tasarım Mahkemelerinin kurulması ve bunların yetkilerinin başlıkları da bu bölümde irdelenmiş, her bir Üye Ülkeye kendi Topluluk tasarım mahkemesini kurma imkanı sağlanmıştır. Özet olarak, Tüzüğün ulusal mevzuatlarla uyuşması zaten beklenemeyecek olan bir bölümü de 9.

Başlık altında sıralanmış olan hükümleridir. Tüzüğün söz konusu maddelerinin içeriği aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Topluluk içinde tasarımların korunması ihtiyacı bazı düzenlemeleri ve konu ile ilgili yukarıda belirtilen yargı organlarının (ihtisas mahkemeleri) kurulmasını gerektirmiştir. Mahkemelerin kuruluşu, işleyişi, uygulayacakları usul ve esasa ilişkin düzenlemeler, verecekleri kararların nitelikleri ve kararların uygulanmasına (yürütmesine) yönelik hususlar Topluluk tasarımları hakkındaki yukarıda bahsi geçen 6/2002 sayılı Konsey Tüzüğünde kapsamlı biçimde belirtilmiş bulunmaktadır.

Buna göre, Topluluk tasarımları ve tescilli topluluk tasarımları başvuruları ile ilgili işlemler ve eylemler Tüzükte aksi belirtilmedikçe "Sivil (Medeni) ve Ticari Konularda karar yetkisi ve Yargı Kararlarının Uygulanması Hakkında Anlaşma" hükümlerine uygun olarak çözümlenecektir. Bu düzenlemenin ülkeler ve kişiler itibariyle kapsamı da Tüzükte detaylı şekilde belirtilmiştir.

Tüzük hükümlerine göre Üye Ülkeler kendi bölgelerinde sınırlı sayıda birinci ve ikinci derece Topluluk Tasarım Mahkemeleri ve Hakem Kurulları kuracaklar ve bunların isimlerini ve yetki alanlarını belirleyen listeleri "Komisyon"a bildireceklerdir. Her Üye Ülkenin bildirdiği listeler Komisyon tarafından diğer ülkelere bildirilecek ve ayrıca Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesinde yayınlanacaktır. Eğer bir Üye Ülke yukarıda belirtilen şekilde listeyi Komisyona gönderememiş ise bu takdirde tecavüz ve geçerlilik ile ilgili ihtilaflar o ülkede o güne kadar bu tip davalara bakan mahkemelerce çözümlenecektir. Ancak bu mahkemeler o ülkenin kendi usullerini ve kanunlarını uygulayacaklardır. Usulüne uygun olarak teşkil edilmiş ve listeleri Konseye intikal ettirilerek Üye Ülkelere duyurulmuş Topluluk tasarım mahkemeleri, tecavüz, tecavüz tehdidi, tecavüz olmadığının ilan edilmesi, tescilsiz bir topluluk tasarımının hükümsüz ilan edilmesi ve benzeri ihtilaflara

bakmakla görevlidirler. Bu mahkemelerin mahal itibariyle yetki hudutları (yargı sınırları) da Tüzükte detaylı olarak belirtilmiş olup, buna göre davalının ikamet ettiği veya bu yoksa kuruluşunun bulunduğu Üye Ülke mahkemelerinin yetkili olması asıl olarak kabul edilmiştir. Davalı ile ilgili bu şartların bulunmaması durumunda davacının ikamet ettiği ve bu yoksa kuruluşunun bulunduğu Üye Ülke mahkemeleri yetkili kılınmıştır. Her iki şartın da mevcut olmaması durumunda ise Ofisin bulunduğu Üye Ülke mahkemeleri yetkili olacaktır.

Tüzükte ayrıca taraflar arasında yetkili mahkemenin bir "yetki sözleşmesi" ile de belirlenebileceği öngörülmüştür. Diğer taraftan tecavüz veya tecavüz tehdidi ile ilgili konularda tecavüz veya tecavüz tehdidi işlem ve eylemlerin gerçekleştiği veya olduğu Üye Ülke mahkemeleri de yetkili bulunmaktadır. Bu hükümler evrensel hukuk prensiplerine uygun olup, ülkemizde de yetki hudutları buna benzer tarzda benimsenmiştir.

Tüzükte dava veya karşı iddia ile ilgili kimlerin taraf olabileceği, hangi kanıtların sunulması halinde hangi konularda karar verilebileceği gibi hususlar da kapsamlı şekilde belirtilmiştir. Mahkeme kararlarının nitelik ve kapsamı ile etki alanları da (kararın yürütülmesi) kapsamlı şekilde belirtilmiş olup, özellikle hükümsüzlüğe ilişkin kararların tüm Üye Ülkelerde etkili olacağı kuralı benimsenmiştir.

Yine Tüzükte Topluluk tasarım mahkemelerinin uygulayacakları hukuk kaynakları da hiyerarşik olarak belirtilmiş olup, buna göre topluluk tasarım mahkemelerinin öncelikle Tüzük hükümlerini uygulaması gerekmektedir. Tüzükte yer almayan konularda özel uluslararası yasalar da dahil olmak üzere ulusal yasaların uygulanacağı öngörülmüştür. Topluluk tasarım mahkemelerinin Tüzükte aksi kararlaştırılmadıkça buldukları Üye Ülkede

ulusal tasarım ile ilgili prosedürü uygulayacakları Tüzükte hükme bağlanmıştır.

Tüzükte topluluk tasarım mahkemelerinin tecavüz fiilleriyle ilgili kararlarının yaptırım çeşitleri de kapsamlı şekilde belirtilmiş olup, davalının bir Topluluk tasarımına tecavüz ettiğine veya tecavüz tehdidinde bulunduğu karar vermesi halinde; tecavüz veya tehdidi yasaklama emri, tecavüz nedeniyle ihlale sebep olan ürünlere el konulması emri, tecavüze neden olan malların imalatında kullanılan malzeme ve araçlara el konması emri, ve gerek ulusal gerek uluslararası yasaların konu ile ilgili olarak öngördüğü diğer cezaların verilmesi emri gibi yaptırımları kapsayabileceği de belirtilmektedir.

Tüzükte mahkemelerce işin sonuçlandırılmasına kadar geçen süre içerisinde doğması muhtemel ve telafisi imkansız zararların önlenmesi amacıyla da mahkemelerce geçici olarak verilmesi gereken koruyucu tedbir kararlarına da yer verilmiş olup, bu konudaki evrensel hukuk kurallarına uygun olarak tedbir konusunda en seri ve çabuk karar verebilecek ve tedbir isteyene en yakın mahkemelerin yetkili olması kuralı benimsenmiştir. Buna göre, bir Üye Ülke Topluluk tasarım mahkemesinin karar yetkisine sahip olduğu konularda diğer bir Üye Ülkenin Topluluk tasarım mahkemeleri de dahil olmak üzere tüm mahkemelerine geçici tedbir başvurusu yapma imkanı sağlanmıştır. Birinci derece mahkeme kararlarına karşı müracaat edilmek üzere temyiz mahkemesi niteliğinde ikinci derece Topluluk tasarım mahkemeleri de öngörülmüş olup, yapılacak temyiz usul ve esaslarının birinci derece mahkemenin bulunduğu Üye Ülke ulusal yasaları ile belirleneceği ve temyiz (ikinci derece mahkeme) kararlarının uygulanması konusunda da aynı Ülkenin ulusal yasalarının geçerli olduğu belirtilmiştir.

E. Ofisle İlgili Ek Hükümler [98-111. Maddeler]

Ofis işleyişi ile ilgili ek hükümler getiren ve açıklayıcı nitelikteki bu maddelerin KHK'da doğrudan veya dolaylı herhangi bir karşılığına rastlanmamıştır. Bu bölümde Ofis nezdinde yapılacak işlemlerde hangi dillerin kullanılabilceği, Ofis Başkanının ne gibi ek yetkilere sahip olacağı, İdari Kurulun ek yetkileri, Ofis adına Ofisin hangi birimlerinin karar almaya yetkili oldukları, özellikle uzmanların, Markalar ve Tasarımlar İdaresi ve Yasal Bölümünün, Hükümsüzlük Bölümlerinin ve Temyiz Kurullarının ne gibi yetkilere sahip oldukları ek hükümlerle bu bölümdeki maddeler altında belirlenmiştir. Ayrıca Yönetmeliğe göre alınacak ek ücretlerin listesi, Temyiz Kurullarının prosedür kuralları, Tüzüğün yürürlüğe girme tarihi gibi son hükümler ve geçici 110. Madde bu bölümde yer almaktadır.

Diğer taraftan, bu bölüm altında sıralanan hükümlerden bazılarının KHK'ya eklenmesi, KHK'nın Avrupa Birliği'ne hazırlanması bakımından, bütünlüğüne destek verici nitelikte olacaktır. Örneğin başvuruların hangi dilde alınacağı, Enstitü Başkanının tasarımlara ilişkin mevzuat çerçevesinde ne gibi ek yetkilere sahip olacağı gibi hususlar, Tüzük hükümleri misal edinilerek KHK'da belirtilebilir.

IV. KARŞILAŞTIRMALARIN VE TOPLULUK TASARIM SİSTEMİNİN ULUSAL PROGRAM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ; EDİNİLEN GÖZLEMLER, ÖNERİLER

Ulusal programda endüstriyel tasarım – sınai mülkiyet konularını detaylandırmadan önce Avrupa Birliğini, Birliğin görevleri, hedefleri ve ülkemizin Avrupa Birliği yolundaki çalışmalarını incelemek gerekir.

AB'yi Kuran Anlaşmada Topluluğun görevleri:

- Ortak politika ve yöntem belirleyerek ortak Pazar ve ekonomik ve parasal birlik sağlanması,
  - Tüm Topluluk çapında uyumlu, dengeli ve sürekli gelişen bir ekonomik kaynaşma sağlanması,
  - İstihdam seviyesinin artırılması, sosyal güvenliğin geliştirilmesi,
  - Kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması,
  - Sürekli ve enflasyonsuz gelişme sağlanması,
  - Üst düzey rekabet ve ekonomik performansların yakınlaştırılması,
  - Çevrenin korunması ve geliştirilmesi,
  - Yaşama standartlarının artırılması ve geliştirilmesi,
  - Üye ülkeler arası ekonomik ve sosyal bir birliğin sağlanması
- olarak belirlenmiştir.

Aynı anlaşmada bu amaçlar diğer bir maddede detaylandırılmış, Topluluğun zaman çizelgeleri belirleyerek gerçekleştirmesi gereken görevler sıralanmıştır. Bu görevler:

- Üye ülkeler arası gümrük vergilerinin, malların ithalat ve ihracatında sayısal kısıtlar yada benzeri anlama gelecek diğer uygulamaların kaldırılması,
- Ortak ticari politika oluşturulması,
- Üye ülkeler arasında malların, kişilerin, hizmetlerin ve paranın serbest dolaşımına engellerin ortadan kaldırılarak bir iç Pazar oluşturulması,
- İltica, göç, vizeler vb konular da göz önünde bulundurularak kişilerin serbest dolaşımına yönelik önlemler alınması,
- Tarım ve balıkçılık konusunda ortak politika oluşturulması,
- Ulaşım konusunda ortak politika oluşturulması,
- İç pazarda rekabetin zarar görmeyeceği bir sistem oluşturulması,
- Uygun şekilde işleyen bir iç pazar oluşturulması amacıyla üye ülkeler arası yasaların yakınlaştırılması,
- Koordineli bir istihdam stratejisi geliştirmek için üye ülkelerin istihdam politikalarının yakınlaştırılması,
- Avrupa Sosyal Fonlarını da kapsayan bir sosyal politika oluşturulması,
- Ekonomik ve sosyal kaynaşmanın güçlendirilmesi,
- Çevre konusunda bir politika oluşturulması,
- Topluluk sanayisinin rekabet gücünün artırılması,
- Trans-Avrupa ağlarının kurulması ve geliştirilmesinin desteklenmesi,
- Sağlık alanında yüksek standartlara ulaşılmasına katkıda bulunulması,
- Üye ülke kültürlerinin gelişimine katkıda bulunacak kaliteli bir eğitim sistemi oluşturulması,
- İşbirliğinin geliştirilmesini sağlayacak politikalar oluşturulması,
- Güçlü bir tüketici koruma sistemi oluşturulması,
- Enerji ve turizm alanında gerekli önlemlerin alınması.³

şeklindedir.

---

³ Bu görevler detaylandırılırken anlaşmada kullanılan terimler dikkat çekicidir. Örneğin görevlerin birinde “Topluluk tüketici korumanın güçlendirilmesine katkıda bulunur” denmektedir. Görevlerin bu şekilde ifade edilmesi Topluluğun bazı konularda kendi politikaları olmayacağı fakat üyelerin bu görevlerdeki amaçları gerçekleştirmelerine katkıda bulunacağını belirtmektedir.

AB'nin yukarıda sayılan görevlerini yerine getirmesine, yani AB yasalarının benimsenmesine ilişkin prosedür AB Kuruluş Yasası Madde 249'da tanımlanmaktadır. Bu maddede Kuruluş Anlaşmasıyla belirlenen görevleri yerine getirirken Avrupa Parlamentosuna (Konseyle birlikte hareket ederek) ve Konsey ve Komisyona tüzük yapabileceğini, direktif yayınlayabileceğini, kararlar alabileceğini, tavsiyelerde bulunabileceğini ve görüş sunabileceğini belirtmektedir.

Tüzük (Regulation) :

249'uncu madde uyarınca, tüzükler genel geçerliliğe sahiptir. Bütünüyle bağlayıcıdır ve üye ülkelerde doğrudan uygulanırlar.

Direktif (Directive) :

Direktifler Topluluk amaçlarına ulaşmak için her bir üye ülkenin gerçekleştirmesi gereken yükümlülükleri belirler, fakat ulusal otoriteler bu amaçları gerçekleştirmek üzere yapacakları çalışmalarda serbesttirler. Yani direktifler yol ve yöntem belirtmez fakat sonuçları açısından üye ülkeler için bağlayıcıdır.

Karar (Decision) :

Kararlar sadece üye devletler için değil kim için sunulduysa o kişi / kurum / ülke için bağlayıcıdır.

Tavsiye (Recommendation) ve Görüş (Opinion) :

249uncu Madde hükümlerine göre tavsiye ve görüşlerin hiçbir bağlayıcı özelliği yoktur.

Avrupa Birliğinin temelini oluşturan 4 temel özgürlükten (malların, sermayenin, hizmetin ve işçilerin serbest dolaşımı) biri olan malların serbest dolaşımı konusunda sınai mülkiyet sistemi oldukça önem taşımaktadır. Malların serbest dolaşımı alanında özgürlüğün sonuna kadar sağlanabilmesi ve desteklenebilmesi açısından AB üyesi her ülkede üretici firmaların haklarını aynı standartta koruyabilmelerini sağlayan eř nitelikli – aynı kalitede sınai mülkiyet sistemlerinin kurulması gerekmektedir. AB hazırladığı tüzükler, direktiflerle bu özgürlüğü sağlamayı amaçlamakta, tüm üye ülkelerde aynı nitelikte sınai mülkiyet koruması elde edilebilmesi amacıyla minimum gerekliliklerin tespit edilerek, korumanın ana hatlarının belirlendiği ortam yaratmayı hedeflemektedir.

Üye ülkelerin yanı sıra aday ülkelerde de sağlanması gereken uyumlaştırma alanlarından biri olan sınai mülkiyet için adaylıktan önce Gümrük Birliği Anlaşması'yla çıkarmış olduğumuz özel yasalarla ülkemiz patent ve marka alanında 19. Yüzyıldan sonraki ilk güncellemelerini gerçekteşirmiş, endüstriyel tasarım ve coğrafi işaret konusunda da ilk yasal düzenlemeleri uygulamaya koymuştur. Bu çalışmalarda Anlaşmaya girdiğimiz dönemdeki tüzük ve direktifler dikkate alınmıştır.

Söylediğimiz gibi günümüz sınai mülkiyet haklarına ilişkin yasal düzenlemeler gerçekteştirilirken dönemin AB yasaları dikkate alınmıştır, fakat 1995 yılından sonra o dönem örnek alınan bazı taslak metinler/direktifler/tüzükler değişmiştir. Bunlara ek olarak entegre devrelerin topografyalarının tescili, Lahey anlaşmasına katılım, Vekillerin yasal birliklerinin kurulması gibi uyumlaştırma çalışmaları kısa vadeli öncelikler arasında olsa bile 2003 yılına kadar gerçekteştirilememiş bu alanda 2003 yılı öncesi ulusal programda sözü edilen zaman kısıtlarına da uyulamamıştır.

2003 yılında güncellenen ulusal programda ekonomik kriterler arasında sınai mülkiyet konuları da yer almaktadır. Kısa vadeli öncelik olarak şirketler hukuku başlığı altında yer alan sınai mülkiyet haklarına ilişkin düzenlemeler için ulusal programın özetinde

- "Türkiye'nin gümrük birliği sürecinde önemli ölçüde uyum sağlamış olduğu fikri ve sınai mülkiyet hakları alanında AB normlarına uyum tamamlanacaktır.
- Sahte ve korsan mallarla mücadele konusuna özel önem verilecektir.
- Fikri ve Sınai mülkiyet hakları konusunda bazı önemli anlaşma ve sözleşmelere taraf olunacaktır." olarak belirtilmiştir.

Ulusal programın Şirketler Hukuku başlığındaki 5. Bölümünde yer alan sınai mülkiyet haklarına ilişkin öncelikler ve planlanan yasama takvimleri aşağıdaki gibidir:

"ÖNCELİK 5.3 Sınai Mülkiyet Hakları

1- Kısa Bilgi

Türkiye'nin, Sınai Mülkiyet Hakları başlığı altında yer alan AB mevzuatına uyumunun büyük kısmı, Gümrük Birliği çerçevesinde yerine getirilmiş olup, bunların eksik kısımları için de belirli bir çalışma programı sürdürülmektedir. AB mevzuatına uyum çalışmalarının yanı sıra, Marka Kanunu Antlaşması (TLT) ve Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Antlaşmasına katılım çalışmaları son aşamaya gelmiştir.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 5.3.1

No	AB Mevzuatının Adı ve Numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
10	Tasarımların hukuki korunması hakkında 13 Ekim 1998 tarih ve 98/71/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi	554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararname	Türk Patent Enstitüsü	Aralık 2003	2- Mayıs 2004
11	Topluluk tasarımları hakkında 12 Aralık 2001 tarih ve 6/2002/EC sayılı Konsey Tüzüğü	554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararname	Türk Patent Enstitüsü	Aralık 2003	2- Mayıs 2004
12	6/2002 sayılı Topluluk tasarımları hakkında Konsey Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin 21 Ekim 2002 tarih ve 2245/2002/EC sayılı Komisyon Tüzüğü		Türk Patent Enstitüsü		İlgili Topluluk Mevzuatı AB'ye üye olduktan sonra doğrudan geçerlilik kazanacaktır.

Tablo 5.3.2

No	Uluslararası Sözleşmenin Adı ve Numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
2	Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Anlaşması	Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Anlaşması Cenevre Metnine Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun	Dışişleri Bakanlığı Türk Patent Enstitüsü	Ocak 2003	1- Ekim 2003
		Katılım Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı	Dışişleri Bakanlığı Türk Patent Enstitüsü	Kasım 2003	

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Tablo 5.3.3

No	Yapılması Gerekenler - (Türk Patent Enstitüsü)	Uygulama Tarihi
1	Personel alımı ile kurumun güçlendirilmesi	30 Temmuz 2003
2	AB düzenlemelerinin uygulaması ile ilgili olarak çalışanların eğitimi	30 Kasım 2003
3	Mevzuat hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin danışman ihtiyacı	30 Aralık 2003
4	AB mevzuatının ve uyum için hazırlanan Türk mevzuatının tercümesi	2003 - 2004

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Tablo 5.3.5

İhtiyaçlar - (Türk Patent Enstitüsü)	Yıl	Ulusal Bütçe	AB Kaynakları	(Euro)	
				Diğer	Toplam
I-Yatırım					
II- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması					
Personel Alımı ^{a)} Özellikle patent, marka ve tasarım konularında yetiştirilmek üzere, kurumsal kapasitenin artırılması amacıyla 50 personel istihdamı	2004				
Eğitim					
Patent, Tasarım ve Marka Uzman Yardımcılarının kendi konuları ile ilgili olarak AB Üye Devletlerine çalışma ziyaretinde bulunmaları (7 günlük 5'er kişilik gruplar halinde 7 ayrı çalışma ziyareti)	2004		50.000		50.000
Entegre devreler, Topluluk marka sistemi, Lahey Anlaşması, itiraz prosedürleri ve patentlenebilirlik kriterleri konularındaki uygulamaların yerinde görülebilmesi amacıyla AB Üye Devletlerine çalışma ziyaretinde bulunulması	2004			100.000 ^{b)}	100.000 ^{b)}
Uluslararası anlaşmalar konusunda eğitim (5 gün, 1 uzman)	2004			5.000 ^{b)}	5.000 ^{b)}
Topluluk tasarım sistemi konusunda eğitim (3 gün, 1 uzman)	2004			3.500 ^{b)}	3.500 ^{b)}
Kurumda istihdam edilecek aday personele mesleki oryantasyon eğitimi verilmesi (10 gün 2 uzman)	2004			20.000 ^{b)}	20.000 ^{b)}
Danışman İhtiyacı					
İnternet başvuruları ile ilgili teknik yardım (10 gün, 1 uzman)	2004		10.000		10.000
Veri tabanları uygulamaları ile ilgili danışman ihtiyacı				12.500 ^{b)}	12.500 ^{b)}
Tercüme	2003		5.000		5.000
Diğer	2004 -2005				
Toplam			65.000	141.000	206.000

^{a)} Bu aşamada personel alımına ilişkin ayrıntılı finansman ihtiyacı tespit edilememektedir.

^{b)} Dünya Bankası ile yürütülmekte olan 2. Endüstriyel Teknoloji Projesi kaynaklarından alınan meblağdır.

Görüldüğü üzere revize ulusal programda sınai mülkiyet hakları şirketler hukuku alanında en önemli önceliklerdendir. Sınai mülkiyet alanında uyumlaştırma alanında öne çıkan konulardan biri de Endüstriyel tasarımlardır. Ulusal programda endüstriyel tasarım sistemi Lahey Anlaşmasına katılım ve Topluluk tasarım sisteminin benimsenmesi yolunda konuda tüzük ve direktiflere uyum çalışmalarının tamamlanması başlıklarıyla desteklenmekte, ayrıca uyum aşamasında ve sonrasında çalışmaları yürütecek, devam ettirecek kapasite oluşumunu ve finansman ve yapılanma ihtiyaçlarını da içermektedir. Bu çalışmaların gerçekleştirilmesinden de çoğunlukla Türk Patent Enstitüsü sorumludur, Lahey Anlaşması'na katılım konusunda ise sorumluluk Adalet Bakanlığı ile paylaşılmaktadır.

Mevcut takvim çerçevesinde yürütülmesi planlanmış olan mevzuat uyumlaştırma çalışmaları halen devam etmektedir. Diğer taraftan takvimin gerisinde kalınmasının doğuracağı herhangi bir olumsuz netice tespit edilememiştir. Zira Türkiye'nin Avrupa Birliği ile yürüttüğü görüşmeler ve İlerleme Raporlarından da anlaşıldığı üzere Türkiye'nin üyelik öncesi karşılaması gereken daha pek çok kriter bulunmaktadır. Dolayısıyla, takvimde yer alan tarihlerin de uzatılması mümkün görülmektedir. Bu itibarla, gerek endüstriyel tasarımların tesciline ilişkin mevzuat gerek diğer sınai haklara ilişkin mevzuatın uyumlaştırılması sürecinde daha dikkatli ve titizlikle yapılacak bir çalışma mümkün görünmektedir.

Söz konusu uyumlaştırma çalışmaları esnasında önemle üzerinde durulması gereken husus mevcut KHK'nın hali hazırda kendi içerisinde muhtelif çelişkiler içerisinde olduğu, hatta bir takım evrensel hukuk prensipleri ve yürürlükte bulunan diğer Türk kanunları ile de çelişki içinde olduğudur. Daha önce de belirtildiği üzere bu çelişkilerin başlıca

kaynağı 1993 tarihli Direktifin çevirisinde yapıldığı düşünülen hatalardır. Elbette dönemin gerektirdiği şekilde hızlı bir biçimde mevcut ihtiyacı karşılamak üzere tasarım tescil sisteminin bir kanun hükmünde kararname ile karşılanmış olması gayet doğaldır. Lakin, aradan geçen seneler içerisinde ivedilikle kanunlaştırılmış olması gerektiği halde gereken önem verilmediği için ilk çıkartıldığı şekliyle uygulanmaya çalışmıştır. KHK'nın kanunlaştırılması için gerekli adımlar atılmış olsa idi kanunlaşma sürecinin aşamaları olan Bakanlık görüşleri alınmasında veya Yüce Meclisimizin ilgili komisyonlarında incelenirken bu tip basit uygunsuzluklar düzeltilebilirdi. Ancak uyumlaştırma çalışmaları kusursuza yakın bir kanun hazırlanması için önemli bir fırsattır. Topluluğa üyeliğin gecikmiş olduğu bu ara dönemden mümkün olan en iyi şekilde istifade edilmelidir. KHK'da yapılacak düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken önemli iki nokta şunlardır:

- ☞ Tüzüğün ilgili maddelerinin yetkin ve konuya hakim kişilerce yapılmış çevirisinin hukuk diline uyarlanması
- ☞ Ortaya çıkarılan metnin kendi içerisinde ve Tüzük ile karşılaştırması yapıldıktan sonra yürürlükte bulunan Türk kanunları ile uyumsuzluğunun bulunmadığının teyit edilmesi.

Esas itibariyle uyumsuzluk sorunlarının aşılabilmesi bakımından Tüzük çevirisi üzerinde mümkün olduğunca az değişiklik yapılması ve KHK'nın ilgili bölümlerinin doğrudan bu çeviri metni ile değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Sadece ulusal yasa olarak metnin farklı karaktere sahip olması için gereksiz ifade eklentisi yapılması, belirli bir mantık silsilesine göre sıralanmış maddelerin yine aynı gerekçe doğrultusunda değiştirilmesi gibi uygulamalardan kaçınılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Bilhassa maddelerin konularına göre

sıralamalarının Tüzükte yer aldığı şekliyle yeniden düzenlenmesi hem mantık sıralaması yapılması hem kolaylık sağlanması bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca Bölüm II altında yapılan karşılaştırmalardan çıkartılan neticelerin de dikkate alınmasının uyumlaştırma çalışmalarında Uyumlaştırma Komisyonlarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

V. REFERANSLAR

- Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkındaki 554 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkındaki 554 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulama şeklini gösterir Yönetmelik
- 12 Aralık 2001 tarihli Topluluk Tasarımları Hakkında 6/2002 Sayılı Konsey Tüzüğü
- 12 Aralık 2001 tarihli Topluluk Tasarımları Hakkında 6/2002 Sayılı Konsey Tüzüğü'nün Uygulama Şeklini Gösterir Yönetmelik
- Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 98/71/EC sayılı ve 13 Ekim 1998 tarihli Tasarımların Yasal Olarak Korunması Hakkındaki Direktifi
- 27 Eylül 1968 tarihli Sivil ve Ticari Konularda Karar Yetkisi ve Yargı Kararlarının Uygulanması Hakkında Anlaşma
- Avrupa Topluluğu Kuruluş Antlaşması
- 28 Haziran 1999 tarih ve 1999/468/EC sayılı Konsey Kararı
- Av. Dr. Cahit Suluk, "Topluluk Tasarımı", Haziran 2002, Türk Hukuk Sitesi